

Хмельницький національний університет
Кафедра міжнародних відносин та права.
Факультет міжнародних економічних відносин

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

Освітній рівень

Галузь знань 29 Міжнародні відносини

Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Шифр і назва спеціальності

Освітня програма Міжнародні економічні відносини

на тему: «Економічні диспропорції світового розвитку в умовах
глобалізації»

Виконав: студент 2 курсу, група МЕВм -23-1 _____ Самолюк В.С.

Підпис Ініціали, прізвище

Керівник: д.е.н. _____ Я. А . Мудра

Підпис, дата Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри МЕВ, д.е.н., професор _____ Д.М. Васильківський

Підпис, дата Ініціали, прізвище

_____ 2024 р.

Хмельницький 2024

Зміст

Вступ	3
Розділ I. Теоретико-методологічні основи дослідження економічних диспропорцій світового розвитку	7
1.1 Сутність та види економічних диспропорцій у глобальній економіці	7
1.2.Методологія оцінки економічних диспропорцій світового розвитку	10
Висновки до розділу I	35
Розділ II. Аналіз впливу глобалізаційних процесів на поглиблення економічних диспропорцій	38
2.1 Аналіз ролі транснаціональних корпорацій у диспропорціях	38
2.2 Технологічна глобалізація та її ефекти	44
2.3. Аналіз розриву в доходах між країнами	53
Висновки до розділу II	56
Розділ III. Напрями оптимізації економічних диспропорцій світового розвитку	58
3.1 Оцінка ефективності існуючих механізмів подолання економічних диспропорцій	58
3.2. Моделювання сценаріїв зменшення економічної нерівності	98
3.3 Теоретичні алгоритми пом'якшення економічної диспропорції в контексті глобалізації	106
Висновки	113
Список використаних джерел	119

Вступ

Сучасний світ переживає динамічні трансформації в економічній, соціальній та політичній сферах, значною мірою зумовлені процесами глобалізації. Глобалізація, складне та багатогранне явище, охоплює широкий спектр аспектів міжнародної взаємодії, включаючи економічні, фінансові, технологічні, культурні та соціальні зв'язки. Це явище створює нові можливості для економічного зростання, заохочує поширення передових технологій і сприяє інтеграції націй у глобальну економічну систему. Однак глобалізація також створює численні виклики, одним із яких є проблема економічної нерівності у світовому розвитку.

Економічні диспропорції є центральною рисою сучасної глобальної економіки. Ці відмінності проявляються в нерівномірному економічному зростанні між країнами та регіонами, а також у нерівності в розподілі доходів, доступі до фінансових і природних ресурсів, технологічному прогресі та можливостях участі в глобальній економічній діяльності. Зараз існує значний розрив між високорозвиненими країнами, які володіють більшістю світового багатства, капіталу та інновацій, і країнами, що розвиваються, які часто виявляються залежними від експорту сировини, недорогої робочої сили та зовнішньої фінансової допомоги.

Актуальність теми, що розглядається, пояснюється декількома основними факторами:

1. Зростання глобальної економічної нерівності: Протягом останніх кількох десятиліть відбулося помітне збільшення нерівності між найзаможнішими та найбіднішими країнами. Згідно з даними міжнародних організацій, майже половина населення світу продовжує існувати в умовах, які не відповідають базовому рівню життя.

2. Нестабільність економічної системи: Існування економічної диспропорції створює середовище, сприятливе для фінансових криз,

торговельних конфліктів і соціальних заворушень. Ці нестабільності створюють значні проблеми для ефективного функціонування глобальної економічної системи.

3. Проблеми сталого розвитку: Розбіжності в доступі до ресурсів і технологій значно перешкоджають зусиллям з вирішення нагальних глобальних проблем, таких як зміна клімату, енергетична безпека та соціальна нерівність. Незбалансований розподіл цих критично важливих ресурсів ускладнює досягнення цілей сталого розвитку.

4. Поглиблення залежності периферійних країн: Менш розвинені країни все більше інтегруються у світову економіку, хоча часто на умовах, які зміцнюють їхній статус постачальників сировини та ринків для промислової продукції більш розвинених країн. Ця залежність посилює їхню вразливість і обмежує економічну автономію.

5. Поляризація в контексті глобалізації: У світлі глобалізації економічні диспропорції не тільки зберігаються, але й загострюються. У світовій економіці спостерігається тенденція до поляризації, яка загрожує стабільності міжнародних відносин. Незважаючи на те, що глобалізація може сприяти технологічному прогресу та економічній інтеграції, вона водночас сприяє концентрації вигод у розвинених країнах, посилюючи таким чином нерівність і залежність економік, що розвиваються.

Взаємодія цих факторів підкреслює нагальну потребу вирішення проблеми глобальної економічної нерівності та пов'язаних з нею наслідків у рамках сучасного економічного дискурсу.

Мета і завдання дослідження.

Метою цього дослідження є проведення всебічного аналізу економічних дисбалансів глобального розвитку в рамках глобалізації. Він прагне з'ясувати причини, що лежать в основі, оцінити наслідки та запропонувати потенційні стратегії для досягнення сталого розвитку.

Для досягнення цієї головної мети були визначені такі конкретні цілі:

1. Окреслити сутність та характерні ознаки економічних дисбалансів у глобальній економіці.
2. Дослідити історичний контекст та еволюційну траєкторію глобальної економічної нерівності.
3. Дослідити вплив глобалізації на виникнення, загострення або пом'якшення економічних дисбалансів.
4. Оцінити роль міжнародних організацій (таких як ООН і Міжнародний валютний фонд), регіональних інтеграційних утворень (включаючи ЄС та НАФТА), а також транснаціональних корпорацій у усунення глобальних дисбалансів.
5. Дослідити потенційні шляхи та стратегічні рамки для подолання цих дисбалансів шляхом впровадження механізмів сталого розвитку, інституційних реформ та зміцнення міжнародного співробітництва.

Це дослідження покликане сприяти глибшому розумінню складного взаємозв'язку між глобалізацією та економічною нерівністю, зрештою допомагаючи у формулюванні ефективних політичних заходів, спрямованих на сприяння справедливому та сталому глобальному розвитку.

Об'єкт і предмет дослідження. У центрі уваги цього дослідження – глобальна економічна система, яка служить основою, всередині якої виникають економічні диспропорції. Предметом дослідження є вплив процесів глобалізації на економічні диспропорції як у країнах, так і в регіонах. Цей аналіз має на меті з'ясувати механізми, через які глобалізація сприяє різним рівням економічного розвитку та нерівності, які спостерігаються в різних частинах світу.

Методологія дослідження: методи аналізу, порівняння, синтезу та моделювання

Наукова новизна та практична значимість: Результати цього дослідження можуть бути використані таким чином:

У міжнародній практиці – створити ефективні механізми регулювання глобальної економіки з метою зменшення нерівності.

У державній політиці розробляти стратегії, спрямовані на усунення регіональних диспропорцій.

У наукових дослідженнях, як фундамент для подальшого вивчення проблем, пов'язаних з глобальним економічним розвитком.

Унікальність цього дослідження полягає в його всебічному підході до аналізу економічних розбіжностей, наголошуючи на впливі глобалізації, міжнародної політики та транснаціонального бізнесу.

Структура роботи. Ця робота побудована таким чином, що включає вступ, три основні розділи, висновок, вичерпну бібліографію використаних джерел та додатки. У першому розділі розглядаються теоретичні засади та методологічні підходи, пов'язані з аналізом економічних диспропорцій. У другому розділі досліджуються багатогранні причини, характеристики та наслідки нерівності в рамках глобалізації. У третьому розділі окреслюються потенційні стратегії та механізми подолання цих розбіжностей.

Розділ I. Теоретико-методологічні основи дослідження економічних диспропорцій світового розвитку

1.1 Сутність та види економічних диспропорцій у глобальній економіці

Економічні диспропорції — це складне явище, що характеризується диспропорціями в різних компонентах економічної системи. Ці дисбаланси можуть виникати на рівнях регіонів, галузей, соціальних груп або міжнародної торгівлі. Хоча диспропорції є природним аспектом економічного розвитку, їх збільшення може призвести до значних економічних, соціальних і політичних проблем. Комплексний аналіз причин, типів і потенційних шляхів вирішення цих розбіжностей є важливим для сприяння сталому розвитку та забезпечення економічної стабільності.

Економічна диспропорція виникає внаслідок складної взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на економічну систему. Ці розбіжності можуть бути як тимчасовими, так і хронічними, залежно від їх основних причин. Наприклад, короткострокові диспропорції зазвичай виникають під час економічних криз, тоді як довгострокові диспропорції часто пов'язані з глибоко вкоріненими структурними проблемами, такими як нерівний доступ до ресурсів і технологій.

Класифікація економічних диспропорцій:

1. Секторальні

Ознаки: Нерівномірний розвиток різних секторів економіки, як-от переважання сировинного сектору над виробництвом або послугами.

Причини: Інвестиційні переваги, історична залежність від певних секторів і низький рівень інновацій.

Наслідки: Втрата доданої вартості, технологічна стагнація та вразливість до коливань світових цін на сировину.

2. Регіональні

Ознаки: Значні коливання ВВП на душу населення, рівня зайнятості та розвитку інфраструктури між різними регіонами.

Причини: Географічні характеристики, концентрація капіталу в мегаполісах і моделі міграції населення.

Наслідки: Занепад периферійних регіонів, перенаселення великих міст і збільшення навантаження на навколишнє середовище.

3. Соціальні

Ознаки: Несправедливість у розподілі доходу та обмежений доступ до освіти, охорони здоров'я та інших соціальних виплат.

Причини: Недостатня соціальна політика, неефективна податкова система та низькі інвестиції в людський капітал.

Наслідки: Посилення соціальної напруги, підвищення рівня бідності та зниження продуктивності серед населення.

4. Фінансові та інвестиційні

Ознаки: Непропорційний розподіл інвестицій між різними галузями, секторами чи регіонами.

Причини: Спекулятивний характер капіталу та відсутність довгострокових інвестиційних стратегій.

Наслідки: Неефективне використання ресурсів і нестабільність економічного зростання.

5. Зовнішньоекономічний дисбаланс

Ознаки: Дефіцит зовнішньоторговельного балансу та залежність від імпорту основних ресурсів.

Причини: Низька конкурентоспроможність вітчизняної продукції та недостатня диверсифікація експорту.

Наслідки: Валютна нестабільність і збільшення зовнішнього боргу.

Причини економічних диспропорцій:

Природно-географічні фактори:

Нерівномірний розподіл природних ресурсів і кліматичних умов суттєво впливає на траєкторії економічного розвитку різних регіонів і секторів.

Історичні особливості:

Певні регіони чи галузі отримали більше інвестицій завдяки історичним політичним рішенням; наприклад, у радянський період був виражений акцент на розвитку важкої промисловості.

Соціально-демографічні аспекти:

Міграція молоді та кваліфікованої робочої сили із сільської місцевості до міських центрів призводить до значного дисбалансу у можливостях працевлаштування та розвитку інфраструктури.

Технологічна нерівність:

Недостатній рівень інновацій і технологічного прогресу в менш розвинених регіонах або секторах гальмує їхній потенціал зростання.

Політичні фактори:

Нерівномірний розподіл бюджетних асигнувань, неефективна урядова політика та поширеність корупції є критичними факторами економічної нерівності.

Глобалізація:

Глобальні економічні процеси, як правило, посилюють нерівність між націями, особливо відрізняючи розвинені країни від країн, що розвиваються.

Наслідки економічної нерівності:

Економічні наслідки:

Наявність економічних диспропорцій часто призводить до уповільнення економічного зростання, зниження продуктивності праці та зниження інвестиційної привабливості.

Соціальні наслідки:

Такі диспропорції пов'язані зі зростанням рівня бідності, загостренням соціальної напруги та відсутністю рівних можливостей для всіх.

Політичні наслідки:

Отримане середовище сприяє зростанню протестних настроїв, сплеску популістських ідеологій і більшій ймовірності політичної нестабільності.

Екологічні наслідки:

Диспропорції можуть спричинити деградацію природних ресурсів і навантаження на навколишнє середовище, особливо в економічно більш розвинутих регіонах.

1.2. Методологія оцінки економічних диспропорцій світового розвитку

1.2.1 Кількісні методи оцінки диспропорцій:

1. Коефіцієнт Джині: Показник для оцінки нерівності доходів. Найвищий у країнах Латинської Америки 0,38-0,53[50] та Африки 0,3-0,6 [52].

У 2023 році коефіцієнт Джині в Україні оцінювався приблизно в 0,26[49], що є одним із найнижчих показників у світі. Це можна пояснити як історичними особливостями, так і економічними викликами, включаючи військові дії, які суттєво вплинули на структуру доходів і споживання. Водночас у Європейському Союзі середній коефіцієнт Джині становить близько 0,21-0,37[48], що свідчить про більшу нерівність у країнах ЄС. Щодо США, то показник там ще вищий - 0,42[53].

В Японії цей індекс становить 0,31[52], а в Китаї - 0,45[51].

* 0 (0%) означає абсолютну рівність (усі мають однакові доходи).

1 (100%) означає абсолютну нерівність (всі доходи сконцентровані в одній людині).

Аналіз коефіцієнтів Джині показує, що розподіл доходів в Україні відображає розподіл доходів провідних європейських країн, перевершуючи розподіл доходів таких економічних держав, як Китай і Сполучені Штати. Крім того, слід зазначити, що деякі країни Африки та Південної Америки демонструють індекси Джині, які не відстають від індексів Китаю та Сполучених Штатів. Навпаки, у цих регіонах також є країни, для яких характерні підвищені індекси Джині, що свідчить про значну концентрацію багатства та монетарну монополію, де непропорційна кількість ресурсів накопичується обмеженою частиною населення.

2. Індекс людського розвитку (ІЛР): Показник для оцінки рівня життя, освіти та охорони здоров'я. У 2022 році індекс людського розвитку (ІЛР) демонстрував значні відмінності в різних регіонах і країнах. Сполучені Штати зафіксували досить високий показник ІЛР – 0,927. За нею йшла Японія з ІЛР 0,920, демонструючи високий рівень людського розвитку, тоді як Китай повідомив про ІЛР 0,788.

У 2023 році ІЛР України становить 0,734, що свідчить про помірний рівень людського розвитку відносно світових стандартів.

У європейському контексті Норвегія є прикладом найвищого рівня людського розвитку з ІЛР 0,966, тоді як ІЛР Хорватії становить 0,878. На відміну від цього, африканський континент демонструє ширший діапазон індексів розвитку, де Нігерія знаходиться на нижньому рівні (0,394), а Габон демонструє вищий рівень – 0,700. Південна Америка також представляє різноманітний розвиток: Колумбія та Бразилія повідомили про ІЛР 0,760, а Чилі досягла ІЛР 0,860[34].

Аналіз показників розвитку показує, що США, європейські країни та Японія посідають найвищі рівні показників розвитку. В Україні, Китаї та кількох країнах Африки та Південної Америки реєструються індекси 700 і вище, що вказує на рівний рівень розвитку. Примітно, що одна з провідних країн G7 класифікована на рівні, порівняно з країнами, що розвиваються.

Крім того, деякі африканські країни, такі як Нігерія, демонструють найнижчий рівень розвитку в цьому контексті.

1.2.2. Якісні параметри аналізу нерівномірності розвитку:

1.2.2.1. Аналіз політичних і соціальних процесів: Оцінка законодавчих ініціатив, які впливають на нерівність.

1. Податкове законодавство

Прогресивне оподаткування: впровадження вищих податкових ставок для заможних верств населення. Це дозволяє перерозподіляти доходи через соціальні програми.

Наприклад, у країнах ЄС діють прогресивні податкові системи, які допомагають знижувати економічну нерівність[87].

Податкові пільги для відсталих регіонів: зменшення податків для компаній, які працюють у депресивних регіонах, щоб стимулювати їхній розвиток[35].

Наприклад, в Україні існують податкові пільги для підприємств, які розвивають інфраструктуру в сільській місцевості.

2. Положення про мінімальну заробітну плату

Необхідні законодавчі зусилля щодо встановлення або підвищення мінімальної заробітної плати. Наприклад, у таких країнах ЄС, як Німеччина та Франція, встановлення вищої мінімальної заробітної плати значно зменшило соціальну нерівність. В Україні законодавство про мінімальну заробітну плату регулярно оновлюється відповідно до рівня інфляції.

3. Інвестиції в регіональний розвиток

Ініціативи децентралізації: передача повноважень та фінансових ресурсів місцевим органам влади.

Наприклад, в Україні реформа децентралізації розширила можливості місцевих громад отримати доступ до більшого фінансування для власного розвитку.

Інфраструктурні проекти: законодавчі заходи, що підтримують будівництво доріг, мостів та енергетичних об'єктів у регіонах, що мають недостатній рівень обслуговування.

Прикладом цього є «Європейський фонд регіонального розвитку» (ЄФРР), який призначений для фінансування ініціатив у менш розвинених регіонах.

4. Соціальна політика

Субсидії та соціальна допомога: Впровадження субсидій для малозабезпечених верств населення для компенсації витрат на житло, освіту та охорону здоров'я.

Приклад: Закон України «Про державну допомогу малозабезпеченим сім'ям»[82].

Пенсійна реформа: встановлення мінімального рівня пенсії для пом'якшення економічної нерівності серед людей похилого віку.

Наприклад, кілька країн, наприклад Швеція, запровадили прогресивну пенсійну систему, яка враховує рівень доходів громадян[91].

5. Підтримка малих і середніх підприємств (МСП)

Пільгові кредити: впроваджуються законодавчі ініціативи для полегшення доступу до доступного фінансування для підприємств, розташованих у слаборозвинутих регіонах. Показовим прикладом такої програми є українська ініціатива «Доступні кредити 5-7-9%», яка спрямована на надання фінансової підтримки малому та середньому бізнесу за зниженими відсотковими ставками[45].

Стимулювання інновацій: щоб сприяти інноваціям і технологічному прогресу, були створені різні грантові програми для підтримки підприємців, які займаються розробкою нових технологій або працюють у стратегічних галузях. Ці ініціативи мають вирішальне значення для підвищення конкурентоспроможності МСП та стимулювання економічного зростання.

6. Рівний доступ до освіти та охорони здоров'я: критичне дослідження

Принцип рівного доступу до освіти та медичних послуг відіграє фундаментальну роль у розвитку соціальної справедливості. Законодавчі ініціативи, спрямовані на збільшення фінансування освіти, є особливо важливими для усунення диспропорцій, особливо в сільській місцевості та економічно неблагополучних регіонах. Наприклад, Закон України «Про повну загальну середню освіту» є прикладом законодавчих зусиль, які сприяють інклюзивній освіті, забезпечуючи всім дітям, незалежно від їх соціально-економічного статусу чи географічного розташування, можливість отримати якісну освіту.

У сфері охорони здоров'я медичні реформи необхідні для створення комплексної та доступної системи надання медичних послуг, що відповідає потребам усіх верств населення. Яскравим прикладом є проведена в Україні медична реформа, яка встановлює гарантований пакет медичних послуг за кошти Національної служби здоров'я. Ця реформа підкреслює прагнення забезпечити справедливий доступ до медичної допомоги, тим самим сприяючи загальному добробуту населення.

Завдяки цим законодавчим і реформаторським заходам сектор освіти та охорони здоров'я можуть просунутися до більшої інклюзивності та доступності, що є життєво важливим для просування соціальної справедливості та підвищення якості життя всіх громадян.

7. Міжнародні ініціативи

Зони вільної торгівлі: Створення законодавчо регульованих територій, призначених для розширення торгівлі.

Приклад: Угода про асоціацію між Україною та ЄС, яка полегшила доступ до європейських ринків.

8. Антимонопольне регулювання охоплює систему законів і політик, спрямованих на перешкоджання концентрації економічної влади та ресурсів серед великих корпорацій. Ці норми спрямовані на забезпечення чесної конкуренції, сприяння добробуту споживачів і запобігання монополізму, який може перешкоджати ефективності ринку. Доречним прикладом такого регулювання є Антимонопольний комітет України, завданням якого є нагляд та забезпечення виконання законодавства про

конкуренцію на ринку для підтримки збалансованого економічного середовища.

1.2.2.2. Порівняльний аналіз: рівний доступ до освіти та медичних послуг

Проведемо дослідження, у якому порівняємо доступність базових потреб людини - доступу до освіти та медичної допомоги, у різних куточках світу. Для якісного порівняння візьмемо держави з різними ступенями розвитку - США, Китай, Японія, Україна та країни Європи, Африки й Південної Америки.

Рівний доступ до освіти та охорони здоров'я є критичними складовими соціального розвитку, економічної стабільності та забезпечення базових прав людини. Проте підходи до вирішення цих питань значно відрізняються залежно від регіону, що зумовлено соціально-економічними, політичними й культурними факторами.

1. Рівний доступ до освіти

1.1 США

За останні 10 років відсоток випускників школи зріс від 80% до 87%[24, ст. 10].

Расова нерівність залишається поширеною; незважаючи на скасування юридичної сегрегації, соціальна та економічна сегрегація продовжується. Як наслідок, чорношкірі та іспаномовні діти частіше відвідуватимуть школи з недостатнім фінансуванням[41].

1.2 Європа

Більшість країн ЄС можуть похвалитися рівнем охоплення школами 99%. У Фінляндії та Норвегії всі студенти мають доступ до безкоштовної освіти, що забезпечує справедливі ресурси незалежно від їхнього географічного розташування.

Кількість учнів, що закінчують школу в ЄС складає 80%-90% в залежності від держави[67, ст 89].

1.3 Система освіти Китаю

Рівень охоплення дітей віком 6–18 років у Китаї, що не відвідують школу становить 10% [67, ст. 117].

1.4 Японія

Японія може похвалитися вражаючим показником відвідуваності школи – 99%, що свідчить про сильну прихильність населення до освіти. Усі навчальні заклади країни оснащені сучасним обладнанням; проте значний 70% студентів також беруть участь у приватних репетиторських школах, відомих як *juku*, щоб підвищити рівень свого академічного навчання.

Нульовий відсоток дітей, які не залучені до шкільної освіти [67, ст. 117]

1.5 Країни Африки

Доступ до базової освіти в Африці залишається критичною проблемою, оскільки за даними Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), понад 20% дітей віком від 6 до 11 років і понад 33% молодих людей віком від 12 до 14 років не відвідують школу в країнах Африки на південь від Сахари. У віці від 15 до 17 років цей показник становить 60%.

Статистика закінчення базової середньої освіти в різних державах по-різному. Танзанія 8%, Гана 48%, Кенія 83 [67, ст. 90-91].

1.6 Південна Америка

Незважаючи на останні досягнення в доступі до освіти, між різними демографічними групами зберігаються значні відмінності. Дані свідчать про те, що 84,6% студентів із районів з найвищим доходом завершують середню освіту, на відміну від лише 44,1% студентів із районів з найнижчим рівнем доходу. Крім того, показники завершення вищої середньої освіти виявляють додаткові нерівності; приблизно 66,6% міського населення досягають такого рівня освіти, тоді як у сільській місцевості – лише 46,4% осіб. Крім того, корінне населення відчуває виражену освітню відчуженість, у середньому лише 59% завершують повну середню освіту. Ці статистичні дані висвітлюють постійні проблеми, пов'язані зі

справедливістю в освітніх досягненнях, наголошуючи на необхідності цілеспрямованих заходів для усунення цих невідповідностей[68].

Закінчення школи досягли 93% учнів в Чилі, 75 % учнів у Колумбії, і 25% в Гватемалі. В інших державах рівень випускників шкіл приблизно однаковий 70-80%[67, ст. 89-90].

1.7 Україна

В Україні освіта є обов'язковою для дітей віком від 6 до 15 років, причому показник охоплення школою складає 98%. Такий високий рівень вступу свідчить про прагнення країни забезпечити базову освіту, хоча існують значні регіональні відмінності.

Українські школи, особливо в містах, загалом добре забезпечені, мають сучасне навчальне обладнання та кадри кваліфікованих викладачів. Проте сільські школи, які обслуговують понад 30% населення, стикаються з такими проблемами, як нестача кваліфікованих педагогів та недостатнє фінансування.

Згідно з офіційними даними, триваючий конфлікт суттєво вплинув на освітній процес в Україні: загалом від бомбардувань та обстрілів постраждали 3798 навчальних закладів, з яких 365 були повністю зруйновані. Ці обставини роблять організацію навчального процесу надзвичайно складною справою.

Війна призвела до дислокації понад 25% українських дітей, позбавивши їх можливості безперервно займатися освітою. Станом на квітень 2024 року дані Інституту освітньої аналітики свідчать про те, що наразі 628 489 дітей беруть участь у дистанційному навчанні; 298 833 займаються за змішаним форматом навчання; при цьому 2 727 483 дітей відвідують заняття очно. Ця ситуація підкреслює глибокі порушення освіти внаслідок триваючого конфлікту[81].

2. Рівний доступ до медичної допомоги

2.1 Сполучені Штати Америки

Витрати на охорону здоров'я в Сполучених Штатах є найвищими у світі - 78, 4 трильйони доларів (4,4% ВВП)[17] середні витрати на душу

населення становлять 12 318 доларів США на рік. Незважаючи на такий значний рівень інвестицій у охорону здоров'я, приблизно 25 мільйонів людей залишаються незастрахованими, що викликає занепокоєння щодо справедливого доступу до медичних послуг по всій країні.

Фінансовий борг медичних послуг у Сполучених Штатах досяг значного рівня, за оцінками, загальний медичний борг американців на початку 2024 року становив приблизно 220 мільярдів доларів США, і ця тенденція, схоже, посилюється.

Згідно з останніми даними, близько 100 мільйонів американців, що еквівалентно майже 30% населення, обтяжені медичними боргами. Приблизно 14 мільйонів людей (6% дорослих) у США заборгували понад 1000 доларів за медичне обслуговування, а близько 3 мільйонів людей (1% дорослих) мають заборгованість за медичне обслуговування понад 10 000 доларів[18].

Фактори, що сприяють медичним боргам:

1. Відсутність медичного страхування

Частка населення, яке не має медичної страховки, є критичним фактором зростання медичної заборгованості. У 2023 році повідомлялося, що близько 8% американців, приблизно 27 мільйонів осіб, не були застраховані. Це непропорційно впливає на низькооплачуваних працівників та іммігрантів. Крім того, ще 43% американців класифікуються як «недостатньо застраховані» — їхні страхові поліси лише частково покривають медичні витрати, що призводить до значних витрат із власної кишені.

2. Високі витрати на охорону здоров'я

Висока вартість медичних послуг ще більше загострює проблему заборгованості за медичне обслуговування. Наприклад, середня вартість прийому у лікаря коливається від 200 до 500 доларів, а перебування в лікарні може перевищувати 10 000 доларів. Послуги пологів також дорогі, в середньому 5000- 30 000- 50 000 доларів[пологи США]. Крім того, щорічні витрати на ліки, що відпускаються за рецептом, на людину становлять у середньому близько 1300 доларів США, що значно вище, ніж у європейських країнах.

Фінансові наслідки цих витрат на охорону здоров'я значні, оскільки 41% американців повідомляють про відкладення або повну відмову від лікування через побоювання щодо витрат. Кількість таких американців зростає до 63% серед тих, хто не має страхування.

2.2 Європа

Багато європейських країн впроваджують універсальні системи охорони здоров'я, які забезпечують доступ до медичних послуг для 100% населення. Середні витрати на охорону здоров'я в Європейському Союзі (ЄС) становлять приблизно 3500 євро на душу населення на рік, що відображає зобов'язання забезпечити всебічне охоплення медичними послугами для всіх громадян. Основне занепокоєння полягає в тому, що період очікування консультації з лікарем, навіть на запланованому прийомі та в термінових випадках, може тривати до півроку місяців, а в не термінових випадках - 1-2 роки[83].

2.3 Китай

Китай за останні десятиліття здійснив значні реформи системи охорони здоров'я. Метою цих реформ було покращення доступу до медичних послуг, особливо для сільського населення, яке становить близько 40% населення країни. Проте навіть попри значний прогрес, регіональна нерівність, перевантаженість лікарень і зростання витрат залишаються серйозними викликами.

У Китаї доступ до основних медичних послуг залишається проблемою, особливо в сільській місцевості, де, за оцінками, лише 60% сільського населення має достатній доступ до таких послуг. У міських районах доступ до сучасних медичних послуг сягає 95%.

2.4 Система медичного страхування Японії

В Японії існує система обов'язкового медичного страхування, яка охоплює всіх громадян і постійних мешканців, забезпечуючи справедливий доступ до медичних послуг.

Японська система медичного страхування покриває від 70% до 90% витрат на медичне обслуговування, причому пацієнти сплачують доплату від 10% до 30% залежно від рівня доходу та віку.

Японія приділяє значну увагу профілактичним заходам охорони здоров'я. В системі охорони здоров'я обов'язковими є масові профілактичні огляди, спрямовані на раннє виявлення захворювань. Крім того, компанії зобов'язані щорічно проводити медичні огляди для своїх працівників, що ще більше сприяє досягненню цілей охорони здоров'я.

Пацієнти в Японії отримують переваги від можливості консультуватися зі спеціалістами без необхідності направлення від лікаря загальної практики, що значно скорочує час очікування на лікування. Фінансова структура системи охорони здоров'я розроблена таким чином, щоб забезпечити низькі витрати з власної кишені пацієнтів, що підтримується субсидіями, які підвищують доступність для осіб з нижчими доходами. Середні щорічні витрати на охорону здоров'я на людину в Японії становлять приблизно 4000 доларів США, що різко контрастує зі Сполученими Штатами, де ця цифра сягає близько 12 000 доларів США. Крім того, існують встановлені ліміти витрат на максимальні медичні витрати для домогосподарств з низькими доходами, коливаючись від 75 до 150 доларів США на місяць.

Розподіл медичної інфраструктури по країні характеризується регіональною рівністю, що гарантує рівний доступ до якісних медичних послуг як у містах, так і в селах. Японія також впроваджує спеціалізовану програму довгострокового догляду для старіючого населення (осіб у віці 65 років і старше), яка субсидує витрати, пов'язані з доглядом вдома або в спеціалізованих закладах.

2.5 Африка

Значна частина населення Африки, приблизно 50%, не має доступу до основних медичних послуг. Цю диспропорцію ще більше підкреслює обмежена кількість медичних працівників із тривожною статистикою лише 2 лікарі на 10 000 осіб. Такі відмінності негативно впливають на загальні показники здоров'я та благополуччя населення.

2.6 Південна Америка

У Бразилії державна система охорони здоров'я забезпечує охоплення 75% населення. Однак ефективність цих послуг залишається

критичною проблемою, оскільки якість наданої медичної допомоги часто не відповідає стандартам.

2.7 Україна

У 2018 році в Україні була проведена медична реформа, яка запровадила принципи страхової медицини:

- Первинна медична допомога надається безкоштовно усім громадянам.

- Вторинна та спеціалізована медична допомога частково або повністю фінансується за рахунок державного бюджету.

Приблизно 85% населення має доступ до основних медичних послуг; однак сільські райони відчувають обмеження через брак медичних працівників та невідповідну інфраструктуру.

Близько 20% лікарень, розташованих у зонах конфлікту, зруйновані або пошкоджені. Понад 4 мільйони осіб стикаються з обмеженим доступом до медичних послуг внаслідок триваючих військових дій.

Витрати на освіту та охорону здоров'я у відсотковому співвідношенні від ВВП та фінансування ВООЗ

Категорія	США	Україна	Китай	Японія	Африка	Європа	Південна Америка
Витрати на освіту (%ВВП)	5,4%	4,7%	4%	3,3%	3-8%	3-8%	3-4%
Витрати на охорону здоров'я (% ВВП)	6,5%	3,3%	5%	11%	3-10%	6-12%	5-10%
Фінансування ВООЗ	10%	46%	4,4%	12%	5-70%	10-30%	8-30%

Джерело: узагальнено автором [67, 76, 77, 89]

Проаналізувавши доступність та якість медичних послуг у різних регіонах, можна зробити кілька основних висновків. У бідних країнах Африки та Південної Америки існує значна диспропорція, що характеризується обмеженим доступом до медичної допомоги та низькою якістю послуг. І навпаки, в економічно розвинутих країнах, незважаючи на загальний доступ до охорони здоров'я та високоякісних послуг, громадяни часто неохоче звертаються за медичною допомогою. Це небажання можна пояснити надмірними витратами, пов'язаними з медичним обслуговуванням, і тривалим часом очікування на прийом.

Японію часто згадують як взірець зразкової системи охорони здоров'я, де держава відіграє ключову роль у забезпеченні загального страхування для своїх громадян. Впровадження обов'язкових стандартизованих профілактичних оглядів продемонструвало здатність пом'якшити виникнення багатьох серйозних захворювань.

Цікаво, що при оцінці системи охорони здоров'я в Україні вона виглядає відносно міцною та високоякісною, особливо якщо порівнювати її з системами охорони здоров'я в провідних економіках, таких як США, різні

європейські країни та Китай. Це зауваження підтверджується свідченнями як вітчизняних громадян, так і українські емігранти, які часто стверджують, що їхньою основною метою під час відвідин України є записатися на прийом до медичних працівників. Вони часто відзначають, що вартість і якість медичних послуг в Україні значно перевищують показники в їхніх країнах.

1.2.2.3. Порівняльний аналіз рівня корупції

Корупція глибоко впливає на різні виміри соціального, економічного та політичного життя, її розгалуження відрізняються в різних країнах і регіонах. Наступний аналіз пропонує всебічний аналіз наслідків корупції в окремих географічних контекстах:

1. Сполучені Штати

У Сполучених Штатах корупція переважно пов'язана з лобіюванням, політичним фінансуванням і корпоративним впливом:

- Політична поляризація: корпоративне фінансування виборчих кампаній посилює вплив заможних донорів на політичній арені, тим самим загострюючи соціальну нерівність. Це явище сприяє створенню середовища, де інтереси небагатьох переважають над потребами багатьох.

- Економічні наслідки: бюджетні асигнування часто задовольняють «особливі інтереси», підриваючи ефективність державних програм. Такий неправильний розподіл ресурсів негативно впливає на основні послуги, особливо в таких критичних сферах, як охорона здоров'я та інфраструктура.

- Соціальна довіра: резонансні скандали, такі як ті, що виникли у фінансовому секторі в 2008 році, сприяють всеосяжній недовірі як до державних, так і до приватних установ, підриваючи соціальну згуртованість і залученість.

2. Китай

Корупція залишається серйозною проблемою в Китаї, що проявляється через різні згубні наслідки:

- Економічна неефективність: поширеність хабарництва в процесах укладання державних контрактів призводить до неякісного виконання проектів, особливо у таких важливих секторах, як інфраструктура. Крім того, поширена корупція перешкоджає іноземним інвестиціям, тим самим гальмуючи економічне зростання.

- Соціальна нерівність: корупція зміцнює існуюче соціальне розшарування, оскільки заможніші люди отримують преференційний доступ до життєво важливих ресурсів, таких як освіта та охорона здоров'я. Ця невідповідність загострює соціальну напругу та розкол у суспільстві.

- Репресії: ініціативи, спрямовані на боротьбу з корупцією, такі як кампанії, розпочаті Сі Цзіньпіном, часто сприймаються як стратегічні інструменти консолідації влади над політичними опонентами, а не як справжня спроба подолати системну корупцію. Таким чином, такий підхід підриває незалежність судової влади та верховенство права.

3. Японія

Незважаючи на відносно низький рівень корупції, наслідки корупції в Японії можуть бути значними, навіть якщо випадків небагато:

- Репутаційна шкода: випадки корупції, як-от скандали за участю Олімпійського комітету, негативно впливають на міжнародну репутацію та авторитет Японії, що призводить до ширших наслідків для дипломатичних та економічних відносин.

- Економічні наслідки: корупційні скандали, пов'язані з великими корпораціями, включаючи Nissan, створюють значні ризики для інвестиційного клімату в Японії. Такі випадки можуть стримувати як внутрішні, так і іноземні інвестиції, зрештою підриваючи економічну стабільність і зростання.

В Японії, як і в інших державах, правляча верхівка також намагається нажитись. 4 міністри найпотужнішої керівної партії підозрювані у вкладання грошей у безнадійний фонд[85].

4. Україна

Корупція є суттєвою перешкодою для розвитку в Україні, що проявляється у багатьох негативних наслідках:

Триваючий конфлікт з Росією посилив корупційні ризики, особливо в оборонному секторі. Проте запровадження системи закупівель Prozorro помітно підвищило прозорість процесів державних закупівель. Тим не менш, нецільове використання бюджетних коштів перешкоджає інвестиційним можливостям, необхідним для прогресу розвитку.

Поширеність корупції підриває ефективність судових та правоохоронних органів, тим самим перешкоджаючи життєво важливим реформам, зокрема у сфері правосуддя.

Створення Вищого антикорупційного суду та Національного антикорупційного бюро (НАБУ) призвело до покращення у боротьбі з корупцією; однак незаконні дії у вищих ешелонах влади продовжують створювати значні проблеми. Інноваційні антикорупційні заходи, зокрема система Prozorro, певною мірою скоротили хабарництво, але системна корупція все ще існує.

5. Європа

Рівні корупції демонструють значні відмінності на континенті:

Хоча випадки корупції трапляються рідко, скандали, наприклад ті, що виникли в Європейському парламенті, негативно впливають на довіру суспільства до інституцій.

У таких країнах, як Болгарія та Угорщина, політична корупція підриває верховенство права, сприяючи зростанню авторитаризму.

6. Африка

Африка характеризується як регіон з найвищим рівнем корупції:

У країнах, які мають природні ресурси, як-от Нігерія та Ангола, корупція серйозно перешкоджає ефективному використанню цих активів. Отже, неефективне управління ресурсами заважає можливостям економічного зростання.

Розкрадання коштів призводить до значного недофінансування таких важливих сфер, як освіта та охорона здоров'я, що негативно впливає на якість життя.

Поширеність корупції посилює нестабільність і погіршує умови безпеки. Уряди, задіяні в корупції, часто розпалюють війни та громадянські заворушення.

7. Південна Америка

Політична корупція є головною проблемою в цьому регіоні:

Корупційні скандали, зокрема ті, що спостерігалися в Бразилії та Венесуелі, викликають масові протести та спричиняють кризу суспільної довіри[90].

Корупція знижує ефективність державних програм і є стримуючим фактором для інвестицій.

У багатьох країнах урядові органи виявляють зв'язки з організованою злочинністю, що ще більше ускладнює політичну ситуацію.

Корупція має значні глобальні наслідки:

Корупція зменшує участь громадян у процесах прийняття рішень і сприяє концентрації влади серед еліти.

Фінансовий тягар хабарництва та розкрадання знижує ефективність інвестицій.

Широко поширена недовіра до державних інституцій і почуття нерівності руйнують соціальну згуртованість.

Transparency International[64], глобальна коаліція, присвячена боротьбі з корупцією, надає статистичну інформацію про рівні корупції в різних країнах. Згідно з їхніми даними, європейські країни загалом демонструють найнижчий рівень корупції, особливо країни Північно-Центральної Європи. Такі країни, як Данія, Фінляндія, Норвегія, Швеція, Швейцарія та Німеччина, займають високі позиції з балами сприйняття корупції в діапазоні від 77 до 90.

У цьому рейтингу Японія посідає 16-е місце з результатом 73, тоді як Сполучені Штати займають 24-те місце з результатом 69. Китай займає 72-е місце з результатом 42, а Південна Африка посідає 83 місце з результатом 41. І Україна, і Бразилія поділяють 104 позицію з результатом 36, незначно обігнавши Туреччину.

Таблиця 1.2

Рейтинг держав за рівнем корупції

Місце	Країна	Бали (100-0)
1	Данія	90
2	Фінляндія	87
4	Норвегія	84
10	Німеччина	79
16	Японія	73
24	США	69
29	Чилі	66
39	Ботсвана	59
49	Руанда	53
59	Намібія	49
76	Китай	42
87	Колумбія	40
104	Україна	36
104	Бразилія	36

Однак достовірність цієї статистики вимагає ретельного вивчення. Примітно, що кілька африканських країн, у тому числі Ботсвана і Руанда, які мають від 50 до 60 балів, демонструють рівень сприйнятої корупції, який

є конкурентоспроможним з рівнем корупції в країнах ЄС. Крім того, такі країни, як Індія та Білорусь, отримують вищі бали, ніж Україна, тоді як Північна Корея, незважаючи на своє непрозоре управління, не розголошує дані за межами власних кордонів. Це викликає критичні питання щодо методологій, які використовуються в цих оцінках, і ширших наслідків для сприйняття міжнародною корупцією.

Отже, вирішення проблеми корупції вимагає створення прозорих інституцій, незалежної судової системи та активного громадянського суспільства. Багатогранний характер корупції та її поширені наслідки підкреслюють важливість комплексних стратегій для сприяння доброчесності та підзвітності в управлінні.

Наслідки корупції проявляються різноманітними та складними способами в різних регіонах, впливаючи на політичну динаміку, економічні структури та соціальну цілісність. Вирішення цих проблем вимагає тонкого розуміння унікальних контекстуальних факторів, що діють у кожній країні.

1.2.2.4. Порівняльний аналіз: бюджетні витрати на соціальну допомогу

Щоб зрозуміти рівень доходів найбідніших верств населення, важливо вивчити пільгові фонди, які виділяються різними державами на підтримку цих осіб. Цей аналіз зосереджений на Сполучених Штатах, Україні, Китаї, Японії, а також на кількох країнах Європи, Африки та Південної Америки.

Статистика щодо бюджетних витрат на соціальні виплати демонструє значну різницю між регіонами та націями, що залежить від таких факторів, як економічний розвиток, рамки соціальної політики та пріоритети уряду. У наступних розділах наведено детальний огляд цих витрат у вищезазначених регіонах і країнах на основі останніх фіскальних даних.

1. Сполучені Штати

Соціальні витрати складають приблизно 30% валового внутрішнього продукту (ВВП). У 2023 році загальні витрати на охорону здоров'я, соціальне страхування, допомогу малозабезпеченим і пенсії перевищили 3 трильйони доларів (3 трлн). Ця цифра становить значну частину федерального бюджету. Приблизно 30% населення бере участь у

різних програмах соціальної допомоги, включаючи Medicaid, Supplemental Nutrition Assistance Program (SNAP), житлові субсидії та інші. Всі ці програми обслуговують понад 99 мільйонів пільговиків[54].

Статистика: населення США: 343 477 000; Пільговики: приблизно 99 мільйонів; Соціальні витрати: 30% ВВП, < 3 трильйонів доларів.

2. Україна

Соціальні виплати в Україні охоплюють допомогу малозабезпеченим сім'ям, субсидії на оплату житлово-комунальних послуг, пенсії. Близько 10 мільйонів осіб отримують допомогу, яка включає соціальні пенсії та виплати для внутрішньо переміщених осіб. Витрати на соціальні програми складають близько 15,3% ВВП[89], хоча ця частка залежить від переважаючих економічних умов і доступної міжнародної допомоги.

У 2024 році в Україні виділено значні соціальні видатки на загальну суму 470 мільярдів гривень, що на 25 мільярдів більше, ніж у 2023 році[93]. Це фінансування спрямоване на підвищення пенсій, субсидій, підтримку малозабезпечених сімей, допомогу особам з інвалідністю та інше. соціальні програми. Близько 10 мільйонів громадян користуються державною соціальною підтримкою. Важливо відзначити, що частина цих витрат залежить від міжнародної фінансової підтримки, наприклад нещодавнього фінансування від Світового банку.

Також, зважаючи на військові дії в Україні, є дуже багато людей, які втратили кінцівки і серед військовослужбовців, і серед цивільних людей. Протезування та реабілітація відбувається за державні кошти, де на це виділено більше 4,5 млрд гривень[86].

- Статистика: Населення України: 37 860 200 чол.; Пільговики: приблизно 10 мільйонів; Соціальні витрати: 15,3% ВВП, < 470 млн грн, < 6,6 млн дол.

3. Китай:

На відміну від багатьох розвинених країн, соціальні програми в Китаї відносно обмежені. Програма Ді Бао, спрямована на допомогу бідним, наразі підтримує приблизно 45 мільйонів пільговиків, що становить

приблизно 3% від загального населення Китаю, яке становить 1 422 580 000 осіб. Загалом соціальні витрати в Китаї складають приблизно 7-8% валового внутрішнього продукту (ВВП).

Основними компонентами соціального забезпечення в Китаї є програми пенсійного та медичного страхування. Незважаючи на поступове збільшення урядом соціальних видатків, зокрема у сферах освіти та охорони здоров'я, доступ до соціальних послуг залишається суттєво обмеженим, особливо для сільського населення.

У 2021 році загальні витрати на соціальні виплати, які охоплюють пенсії, допомоги та медичне обслуговування, склали приблизно 7,9 трлн юанів (близько 1,22 трлн доларів США за обмінним курсом 1 юань = 0,155 доларів США), що становить 6,9% від ВВП країни. Трансферти в натуральній формі в охорону здоров'я та освіту склали додаткові 7,3 трлн юанів (6,4% ВВП).

4. Японія

Система соціального забезпечення Японії характеризується більш повним охопленням, надаючи пенсії, медичне обслуговування та допомогу по безробіттю. Пенсійна система обслуговує близько 40 мільйонів осіб, значну частину населення похилого віку. Соціальні програми, включаючи пенсії та охорону здоров'я, становлять приблизно 23-25% ВВП Японії, відображаючи витрати, які перевищують 132 трильйони японських єн (близько 1 трильйона доларів США на рік).

5. Європейський Союз

У ЄС добре налагоджені програми соціальної допомоги, які пропонують підтримку широким верствам населення, включаючи безробітних, пенсіонерів та малозабезпечені сім'ї. У більшості країн ЄС 85-90%[38, ст. 18] населення користується соціальними програмами, а загальні витрати на соціальні виплати становлять у середньому від 25% до 30% валового внутрішнього продукту (ВВП)[31]

- Данія: національна система соціального захисту охоплює всіх жителів, що забезпечує 100% охоплення. При ВВП приблизно в 376,4 млрд євро в 2023 році соціальні витрати становлять 113 млрд євро.

- Німеччина: майже 99,5% населення охоплено принаймні однією соціальною програмою, а соціальні витрати становлять 24,8% ВВП. У 2023 році ВВП Німеччини склав 4,19 трильйона євро, що призвело до витрат, які наблизилися до 1 трильйона євро.

- Франція: Система соціальної підтримки гарантує, що практично всі жителі отримують виплати, включаючи охорону здоров'я, пенсію та підтримку сім'ї, на суму 31,7% ВВП. У 2023 році ВВП Франції досяг 2,82 трильйона євро, виділивши приблизно 900 мільярдів євро на соціальні програми.

6. Південна Америка

Соціальні програми в Південній Америці зазвичай охоплюють від 10% до 20% населення, а витрати на соціальні виплати становлять від 12% до 20% ВВП. Такі країни, як Бразилія, Аргентина та Чилі, демонструють відносно високі витрати на соціальні програми, зокрема на пенсії, допомоги по безробіттю та субсидії на освіту.

- Бразилія: станом на 2024 рік приблизно 14 мільйонів домогосподарств отримують допомогу через такі програми, як Bolsa Família, що свідчить про прагнення держави підтримувати малозабезпечені сім'ї. Уряд Бразилії виділяє понад 100 мільярдів реалів (приблизно 16,9 мільярдів доларів США) на соціальні виплати через економічну нестабільність та інфляцію.

7. Африка

Основа соціальних виплат в Африці характеризується надзвичайно низьким рівнем витрат, зазвичай менше 4-10% валового внутрішнього продукту (ВВП)[африкаввп] у більшості країн континенту. Така ситуація виникає насамперед через два суттєві виклики: низький рівень доходів державного бюджету та відсутність розвинутої системи соціального страхування.

З точки зору демографічного впливу, Південна Африка значною мірою покладається на програми соціальної допомоги, нараховуючи близько 18 мільйонів пільговиків, що становить 28,5% населення. За даними Світового банку, орієнтовний ВВП Південної Африки на 2023 рік становив приблизно 401 мільярд доларів США. Підрахувавши 10% цього

ВВП, стає очевидним, що витрати країни на соціальні виплати становлять приблизно 60,15 мільярдів доларів США. В ці соціальні виплати входять пенсії, виплати на дітей, по інвалідності та виплати за травми на роботі.

Економічні показники Південної Африки:

З населенням 63 212 400 чоловік, відсоток пільговиків складає 28,5% - 18 мільйонів осіб. Витрати на соціальні виплати 10% ВВП, що у національній валюті ZAR складає 7,344 трильйона рандів, це приблизно 40,1 мільярда доларів США.

Порівнюючи соціальні витрати на міжнародному рівні, виявляється чітка закономірність. Країни Європейського Союзу та Японія демонструють високі витрати на соціальні виплати, тоді як Сполучені Штати та країни Південної Америки належать до категорії середніх витрат. Такі регіони, як Африка та Китай, демонструють нижчий рівень інвестицій у соціальне забезпечення. Україна являє собою унікальний випадок, наближаючись до середнього рівня видатків, але стикаючись зі значними проблемами у забезпеченні ефективності та результативності своїх систем соціальної допомоги.

Цей аналіз підкреслює різноманітність підходів до соціального забезпечення, сформованих економічними можливостями та політичними рамками різних держав. Формулювання соціальної політики нерозривно пов'язане з переважаючими економічними умовами та національними пріоритетами, що призводить до значних відмінностей у рівні підтримки, що надається населенню в різних країнах.

Отже, порівняльний аналіз підкреслює різницю в системах соціальної допомоги між ЄС і Південною Америкою. Високий рівень соціальних видатків в ЄС, особливо в скандинавських країнах, різко контрастує з обмеженим охопленням і фінансовими обмеженнями, з якими стикаються країни Південної Америки. Це дослідження підкреслює критичну потребу в стійкій політиці та економічній стабільності для посилення соціального захисту в регіонах, які зазнають значних соціальних проблем.

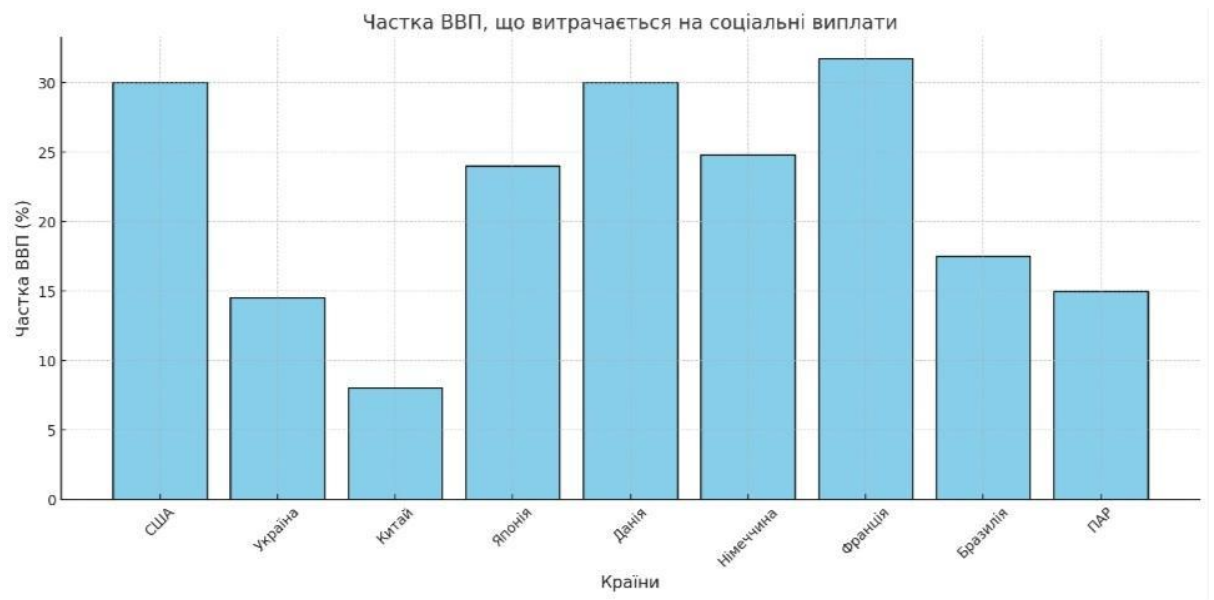
Таблиця 1.3

Сума соціальних виплат держав та частка від ВВП

Країна	Населення	Частка ВВП на виплати (%)	Сума соціальних виплат
США	343 477 000	30	\$3 трлн
Україна	37 860 200	14-15	\$6,6 млн
Китай	1 422 580 000	8	\$1,22 трлн
Японія	124 371 000	23-25	\$1 трлн
Данія	5 977 410	30	€113 млрд
Німеччина	84 552 200	24,8	€1 трлн
Франція	66 548 500	31,7	€900 млрд
Бразилія	211 999 000	15-20	\$16,9 млрд
ПАР	63 212 400	15	\$60,15 млрд

Графік 1.1

Частка ВВП, що витрачається на соціальні виплати

Дискусія навколо розподілу багатства та економічного процвітання часто охоплює різні країни з різко контрастними соціально-економічними умовами. Хоча статистичні дані та бюджетні асигнування можуть свідчити про те, що навіть країни з економічною проблемою мають значний дохід і ресурси, реальність часто значно розходиться з цим зображенням. Основним чинником, що сприяє дисонансу між уявним і фактичним багатством, є поширена корупція, від якої страждають багато з цих держав. Отже, статистичні дані, які представляють на перший погляд сприятливий імідж, часто вводять в оману, оскільки значна частина багатства не досягає населення, залишаючи багатьох людей у важкому економічному становищі.

Данія служить яскравим прикладом економічного процвітання, незважаючи на невеликий географічний розмір і приблизно шість мільйонів населення, що значно менше, ніж у таких країнах, як Україна. Данія може похвалитися високим ВВП, що змушує деяких пояснювати її багатство її членством у Європейському Союзі (ЄС) і фінансовою підтримкою, яку вона отримує від організації. Однак порівняльний аналіз показує, що інші країни-члени ЄС, такі як Греція та Угорщина, незважаючи на отримання подібної фінансової допомоги, борються з нижчими бюджетами та вищим рівнем бідності.

Однією з ключових відмінностей є комплексна система соціального забезпечення Данії, яка гарантує, що більше 80% [43] її населення отримують соціальну допомогу. Уряд Данії надає значну підтримку в разі

потреби, включаючи загальне медичне обслуговування, яке поширюється на лікування серйозних і рідкісних захворювань. Ця розгалужена мережа соціального захисту сприяє взаємним стосункам між державою та її громадянами, сприяючи формуванню мотивованої робочої сили, яка сприяє національному процвітання[25].

Багато країн Африки та Південної Америки десятиліттями отримували міжнародне фінансування, спрямоване на покращення доступу до освіти та медичних послуг. Тим не менш, прогрес у цих регіонах залишається млявим, багато людей стикаються з бідністю та браком ресурсів. Головною перешкодою для просування в цих сферах знову є корупція, яка перешкоджає ефективному розподілу фінансової допомоги, не даючи їй досягти тих, хто її потребує.

Україна є прикладом подібних проблем, оскільки корупція проникає на різні рівні управління. Особи, які займають владні посади, часто прагнуть використовувати державний бюджет для особистої вигоди, нехтуючи таким чином вразливі групи населення, такими як військові, внутрішньо переміщені особи (ВПО), сироти та хворі. Суспільний ландшафт характеризується відсутністю суттєвої підтримки для тих, хто її потребує, коли люди стикаються з жахливими обставинами та обмеженою допомогою з боку держави. У такому середовищі громадянам важко знайти раціональні стимули для чесної праці та громадянської активності, оскільки уявлення про те, що вони отримують мало натомість, перешкоджає внесенню внесків у спільне благо.

Таким чином, відмінності в багатстві та добробуті між націями часто можна простежити внаслідок системної корупції та ефективності механізмів державної підтримки. Приклади Данії та України підкреслюють критичну важливість справедливого розподілу багатства та надійних мереж соціального захисту для сприяння національному процвітання та індивідуальному добробуту.

Висновки до розділу I

Економічні диспропорції — це важливе явище, яке характеризується нерівномірним розподілом багатства та ресурсів усередині та між суспільствами. Ця невідповідність проявляється в різних формах, включаючи обмежений доступ до основних послуг, таких як освіта

та охорона здоров'я, коли певні верстви населення мають значний фінансовий капітал, тоді як інші повністю позбавлені доступу до основних потреб.

У відповідь на ці розбіжності було створено численні законодавчі рамки, що охоплюють податкові реформи, пенсійні схеми, антимонопольне регулювання та вдосконалення в освітньому та медичному секторах. З метою порівняльного аналізу це дослідження охоплює різноманітні країни на різних континентах і за класифікаціями розвитку, включаючи Україну, Сполучені Штати, Китай, Японію, а також країни Європи, Африки та Південної Америки.

Поглиблене дослідження ключових людських потреб, зокрема доступу до охорони здоров'я, освіти та соціальної допомоги, показує, що навіть високорозвиненим країнам, особливо тим, що входять до G7, бракує достатньо гнучкої та комплексної системи для належного задоволення потреб усіх громадян. . Слід зазначити, що значна кількість людей у цих країнах все ще стикається з проблемами доступу до основних послуг, незважаючи на відносно високі стандарти як системи освіти, так і системи охорони здоров'я.

Сприймання доступності цих послуг часто підривається надмірними витратами або неможливістю отримати послуги швидко, як продемонстрували певні системи охорони здоров'я в Європі. На відміну від цього, Японія є прикладом ефективної політики надання послуг, демонструючи високорозвинену систему охорони здоров'я, що характеризується універсальним доступом для громадян, що значною мірою фінансується державою. Японська стратегія надає першочергову увагу профілактиці захворювань, зрештою спрямованою на пом'якшення майбутніх проблем зі здоров'ям і скорочення довгострокових витрат.

В Україні доступ до медичних послуг є відносно надійним, значна частка кваліфікованих лікарів надає послуги за невелику плату або безкоштовно. Пацієнти часто отримують оперативний доступ, і багато хто може запланувати прийом на той самий або наступний день.

Що стосується рівня освіти, то більшість країн, включених у це дослідження, демонструють рівень відвідування середньої школи від 93% до 99%. На відміну від цього, африканські країни демонструють помітно

нижчі показники, близько 60%, незважаючи на отримання значної міжнародної підтримки у формі благодійних освітніх програм і фінансування будівництва шкіл. Тим не менш, поширена корупція в багатьох африканських країнах підриває ці зусилля, що призводить до незаконного привласнення коштів, призначених на освітні та медичні ініціативи.

Корупція стає критичною проблемою не лише в африканських країнах, але й у країнах G7, зокрема в Сполучених Штатах і Китаї. У цьому контексті корупція часто призводить до політичних маніпуляцій, що негативно впливає на справедливий розподіл ресурсів і призводить до недостатнього фінансування основних послуг у секторах охорони здоров'я та освіти.

Країни Європейського Союзу, як правило, демонструють нижчий рівень корупції, а бюджетні кошти розподіляються ефективно за цільовим призначенням. Це фінансування освітніх і медичних закладів, збереження пам'яток культури, надання освітніх грантів, соціальна допомога, спрямована на забезпечення потреб всього населення, в тому числі лікування важкохворих і дітей. Цей порівняльний аналіз підкреслює складність усунення економічної невідповідності та багатогранний характер системних перешкод для справедливості в доступі до основних послуг.

Корупція залишається серйозною проблемою в Україні, незважаючи на створення спеціалізованих антикорупційних органів та впровадження податкових реформ. Конфлікт, що триває, ще більше посилив корупцію, підриваючи зусилля по боротьбі з цією проблемою.

Що стосується соціальної допомоги, корупція в урядових структурах і нераціональний розподіл ресурсів призвели до недостатнього фінансування в державному бюджеті соціальних виплат. Ця неадекватність сприяє широкому розповсюдженню бідності, яка вражає значну частину населення не лише в Україні, але й у різних країнах Африки, Південної Америки та навіть Сполучених Штатів. Тому взаємодія між корупцією та системами соціального забезпечення має вирішальне значення для розуміння стійких соціально-економічних диспропорцій, з якими стикаються ці групи населення

Розділ II. Аналіз впливу глобалізаційних процесів на поглиблення економічних диспропорцій

2.1 Аналіз ролі транснаціональних корпорацій у диспропорціях

Транснаціональні корпорації (ТНК) представляють значну силу у світовій економіці та можуть бути суттєвим фактором, що сприяє розбіжностям усередині країн, зокрема щодо економічного розвитку, нерівності та соціальних змін. Можна виділити кілька механізмів, за допомогою яких ТНК впливають на ці диспропорції:

1. Нерівномірний економічний розвиток:

ТНК, як правило, справляють більш відчутний вплив на економіку розвинених країн, які характеризуються розвиненою інфраструктурою, стабільним політичним середовищем і кваліфікованою робочою силою. У країнах, що розвиваються, ТНК часто віддають перевагу недорогим виробничим стратегіям. Такий фокус може увічнити цикли залежності від іноземних інвестицій і технологій, перешкоджаючи загальному економічному розвитку та самодостатності цих регіонів.

2. Розширення соціальної та економічної нерівності:

Діяльність ТНК може посилити економічну нерівність у країнах. Висококваліфікована праця часто вимагає значно вищої заробітної плати порівняно з менш кваліфікованими працівниками, які можуть терпіти погані умови праці та обмежену гарантію роботи, що призводить до різкої різниці в доходах. Крім того, ТНК часто повертають значні прибутки своїм іноземним акціонерам, що посилює матеріальну нерівність і загострює соціально-економічний розрив між заможним і бідним населенням.

3. Екологічні та культурні наслідки:

ТНК можуть використовувати слабкі екологічні норми в країнах, що розвиваються, що призводить до надмірного видобутку природних ресурсів, забруднення та сприяння зміні клімату. Крім того, процес

глобалізації, керований ТНК, може сприяти руйнуванню місцевої культурної ідентичності, оскільки ці корпорації схильні просувати стандартизовані споживчі продукти та практики, які задовольняють глобальні ринки, а не місцеві традиції.

4. Політичний вплив і суверенітет:

ТНК здійснюють значний вплив на внутрішні політичні сили, часто використовуючи лобіювання та економічний тиск, щоб схилити урядову політику на свою користь. Така динаміка може призвести до збільшення залежності від іноземних інвестицій, підриву державного суверенітету та обмеження спроможності уряду впроваджувати політику, яка служить ширшим інтересам населення, таким чином переміщуючи економічні вигоди до ТНК.

5. Регіональні відмінності всередині країн:

Нерівномірний регіональний розвиток: ТНК часто зосереджують свої ресурси та інвестиції в більш розвинених або стратегічно значущих регіонах. Така діяльність ТНК може призвести до створення «економічних островів», регіонів, які отримують вигоду від доступу до кваліфікованої робочої сили та надійної інфраструктури, тоді як інші території можуть залишатися економічно маргіналізованими. Така концентрація може посилити економічну нерівність як між країнами, так і в різних регіонах однієї країни.

6. Використання дешевої робочої сили: Щоб мінімізувати витрати, ТНК часто переносять виробництво в країни з нижчою вартістю робочої сили. Така практика може поглибити економічний розрив між розвиненими та країнами, що розвиваються.

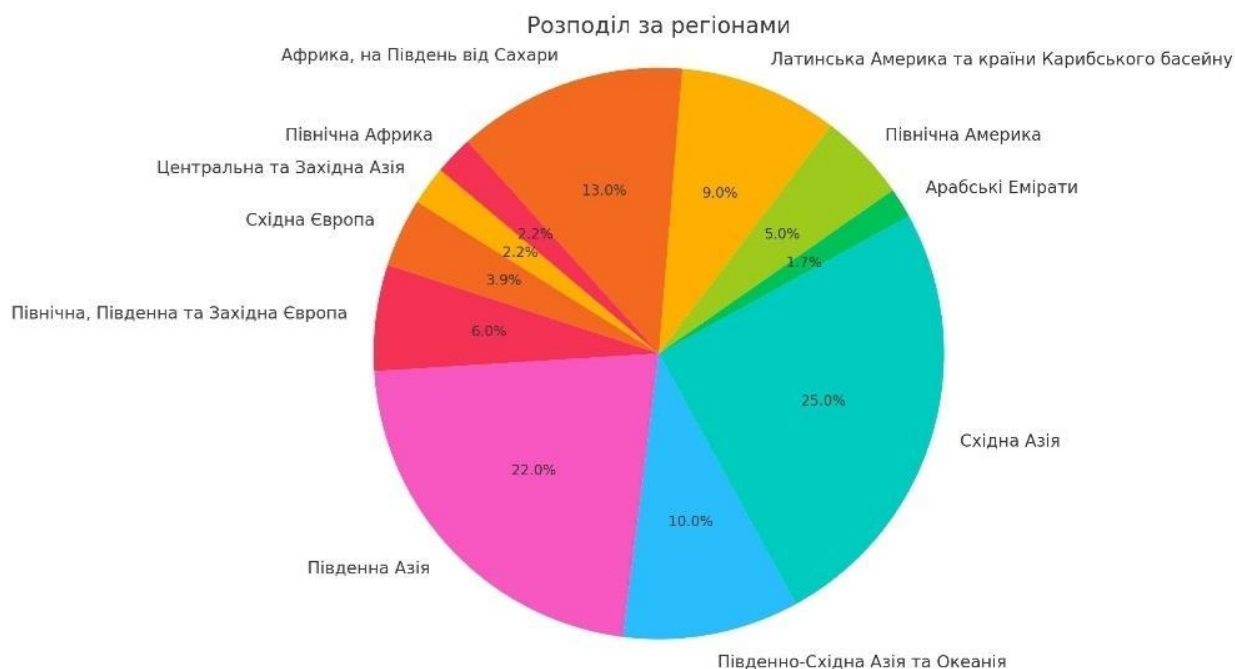

Рисунок 1.2 - Розподіл дешевої робочої сили за регіонами

Джерело: [36]

На графіку ми бачимо відсоткову кількість дешевої робочої сили. Найбільше дешевої робочої сили в Південній та Східній Азії. Якщо об'єднати відсотки в Південній Азії (22%) та Східній Азії (25%) це виходить 47%, що є майже половиною південно-східного азійського регіону.

Важливо зазначити, що Південно-Східна Азія — це такі держави як Бруней, Індонезія, Малайзія, Таїланд, М'янма, Філіппіни, Сінгапур і тд. Кожна з цих держав входить до категорії держав, що розвивається. Зазвичай саме там розташовані цехи з виробництва одягу та тканинних виробів, а також вирощуються великі плантації рослин, які згодом задешево збирають ці люди.

7. Концентрація багатства: Великі корпорації, як правило, накопичують значні фінансові ресурси в руках невеликої кількості осіб або організацій, сприяючи соціальній та економічній нерівності в суспільстві.

Рисунок 2.2 - Групові продажі компанії Nestlé (млрд швейцарських франків)

Джерело: узагальнено автором [2-12,63]

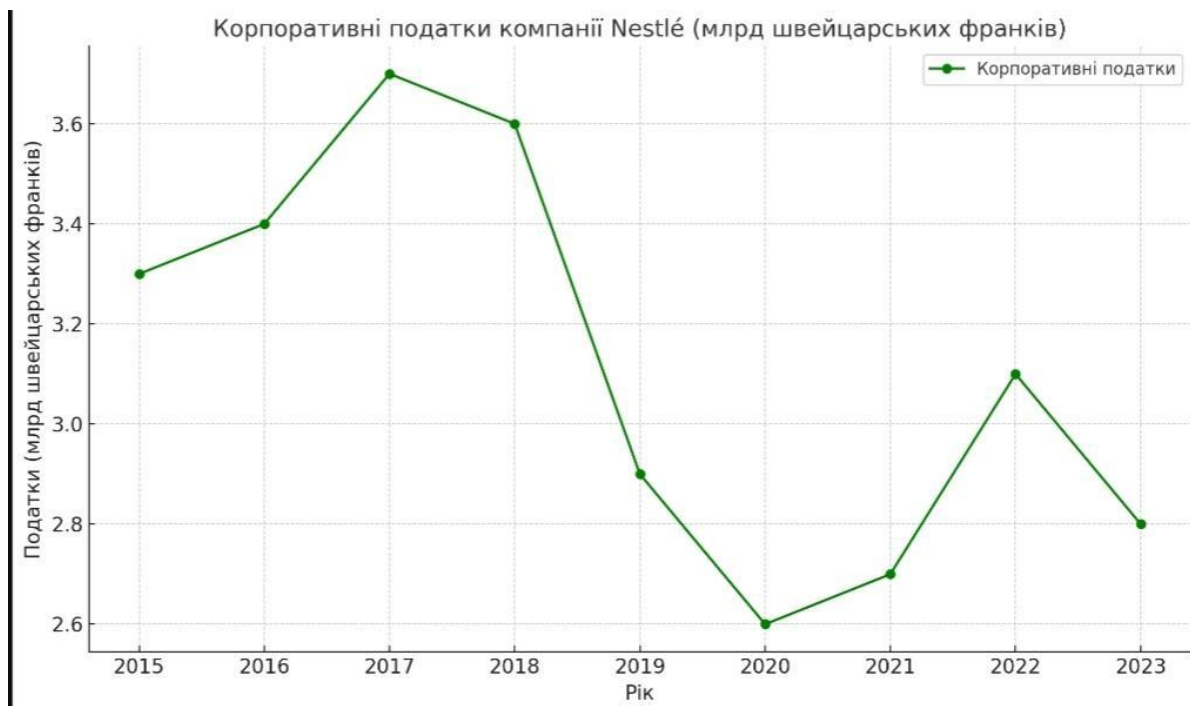

Рисунок 3.2 - Корпоративні податки компанії Nestlé (млрд швейцарських франків)

Джерело: узагальнено автором [2-12,63]

Таблиця 1.2 - Рейтинг ставки корпоративного податку в різних державах

Країна	Ставка податку, %
Коморські острови (для держсектору)	50 (стандартна - 35)
Пуерто Ріко	37,5
Сурінам	36
Аргентина	35
Чад	35
Колумбія	35
Куба	35
Мальта	35
Екваторіальна Гвінея	35
Судан	35
Марокко	35
Сінт-Мартен (Голландська частина)	34,5
Американське Самоа	34
Бразилія	34
Венесуела (Боліваріанська Республіка)	34
Камерун	33

Сент-Кітс Невіс	33
Мозамбік	32
Намібія	32

[14]

Розглянемо скільки коштів держави отримують від підприємств, куди входять і ТНК. Аналіз глобальних ставок корпоративного податку показує, що перші двадцять країн із найвищими ставками розподілені по різних географічних регіонах. Примітно, що вісім країн розташовані в Африці, що вказує на значну концентрацію підвищених корпоративних податкових зобов'язань на цьому континенті. Океанія представлена однією країною, що підкреслює порівняно низьку поширеність високих ставок корпоративного податку. Крім того, Європа займає важливе місце в цьому відношенні з двома країнами з найвищими показниками. Крім того, Північна Америка представлена чотирма державами, а п'ять країн Південної Америки завершують список країн, які встановлюють найвищі ставки корпоративного податку[14].

Отже, на таблиці ми бачимо цікаву річ, що найбільші податки від компаній, в тому числі ТНК, отримують країни, що лише розвиваються, а от високорозвинених держав у цьому списку немає.

Незважаючи на те, що ТНК здатні пом'якшувати певні диспропорції, важливо визнати, що їхня діяльність також може створювати нові виклики. Наприклад, загострення конкуренції з місцевими підприємствами може спричинити напругу на місцевих ринках, а промислова діяльність може завдати шкоди навколишньому середовищу. Отже, Транснаціональні корпорації мають подвійну роль в економічній нерівності. ТНК можуть служити як причиною, так і потенційним вирішенням економічної диспропорції. Необхідний збалансований і відповідальний підхід до корпоративної практики, щоб гарантувати, що

вигоди від присутності ТНК у приймаючих країнах є максимальними, зводячи до мінімуму потенційні негативні наслідки для місцевих громад і середовища.

За допомогою цілеспрямованих стратегій, спрямованих на усунення економічних, соціальних та екологічних диспропорцій, ТНК можуть відігравати трансформаційну роль у покращенні перспектив розвитку країн, у яких вони працюють. Однак їхня ефективність у досягненні цих цілей залежить від їх відданості бізнес-практиці та співпраці з місцевими зацікавленими сторонами.

2.2 Технологічна глобалізація та її ефекти

Технологічна глобалізація: поглиблений аналіз її сутності, наслідків і викликів

Технологічна глобалізація є ключовим виміром сучасного людського розвитку, який характеризується інтеграцією передових технологій у сферах глобальної економіки, культури, науки, охорони здоров'я та соціальних взаємодій. Це явище є результатом прогресу цифрових, інформаційних і комунікаційних технологій, що сприяє безпрецедентному рівню глобальної взаємодії між державами, корпораціями та окремими особами.

Будучи основним рушієм сучасної цивілізації, технологічна глобалізація змінює безліч аспектів повсякденного життя. Це охоплює засвоєння передових технологій у рамках глобальної економіки, освітніх систем та інфраструктури охорони здоров'я, серед іншого. Цей експансивний процес тісно пов'язаний із транснаціональним розповсюдженням інновацій, знань і технічних досягнень, що не лише сприяє створенню нових шляхів для співпраці та розвитку, але й породжує низку нових проблем, які вимагають критичного розгляду.

Сучасна основа технологічної глобалізації характеризується швидким доланням національних кордонів сучасними технологіями, чому сприяють декілька ключових механізмів:

1. Інтернет: ця революційна платформа забезпечує обмін інформацією в режимі реального часу, тим самим підвищуючи зв'язок і доступ до різноманітних ресурсів.

2. Глобальні корпорації: багатонаціональні компанії, такі як Apple, Samsung і Tesla, активно розвивають ринки для високотехнологічних продуктів, відповідно підвищуючи глобальну доступність таких інновацій.

3. Інноваційні платформи: такі послуги, як Amazon Web Services і Google Cloud, надають користувачам доступ до передових технологічних інструментів, сприяючи широкому використанню та інтеграції.

Процес цифровізації економіки помітно проявляється в кількох критичних подіях:

1. Електронна комерція: з'явившись як значний наслідок глобалізації, електронна комерція створює ринки з глобальним охопленням, докорінно змінюючи поведінку споживачів і бізнес-моделі.

2. Фінансові технології (FinTech): інновації в платіжних системах, криптовалютах і технологіях блокчейн сприяють швидким і безпечним фінансовим трансакціям через кордони, тим самим змінюючи фінансову взаємодію.

3. Штучний інтелект і автоматизація: ці трансформаційні сили революціонізують різні сектори, включаючи промисловість, сільське господарство та охорону здоров'я, водночас вимагаючи набуття нових навичок серед робочої сили.

4. Електронні документи: е-держава спрощує життя. Усі послуги, які надають різні державні органи, стали доступними для громадян онлайн[84]. Державний та закордонний паспорти, прописка, ідентифікаційний код, свідоцтво про шлюб, водійські права, голосування на виборах, COVID-

сертифікат - всі ці документи є в телефоні і мають таку саму юридичну силу, як і паперові, більше того, вони зберігають свою юридичну силу ще й в багатьох інших країнах світу. Зручно, швидко, завжди під рукою, а головне економія часу та паперу.

Технологічна глобалізація також стимулює міжнародне співробітництво в галузі досліджень і розробок. Відомі проекти, такі як Великий адронний колайдер і Міжнародна космічна станція, є прикладом об'єднання ресурсів, досвіду та знань між країнами. Поява Інтернету, мобільних технологій і супутникового зв'язку зробила можливим миттєвий обмін інформацією між континентами, перетворюючи дані на критично важливий ресурс 21 століття та формуючи цифрову економіку.

Інновації у сфері штучного інтелекту, біотехнологій та нанотехнологій кардинально змінюють традиційні підходи до виробництва, споживання та комунікації. Автоматизація та робототехніка не тільки підвищують продуктивність, але й вимагають переоцінки вимог до кваліфікації на ринку праці. Крім того, створення глобальних ланцюгів створення вартості дозволяє розподіляти виробництво товарів і послуг у різних географічних регіонах за підтримки складних логістичних мереж.

Також, сприяння міжнародній співпраці в галузі досліджень та інновацій, поряд із діяльністю глобальних корпорацій, таких як Google і Microsoft, підкреслює значну роль, яку ці організації відіграють у поширенні технологій. Мобільність даних і людей сприяє обміну досвідом та інноваціями між країнами, ще більше розширюючи масштаби технологічної глобалізації.

Позитивні аспекти технологічної глобалізації:

Інтеграція технологій на глобальних ринках значно сприяла економічному розвитку та продуктивності. Швидке впровадження технологій у країнах, що розвиваються, відіграє вирішальну роль у зменшенні економічної нерівності з розвиненими країнами. Глобальні

виробничі ланцюги сприяють зниженню витрат і каталізують підвищення продуктивності. Крім того, технологічні інновації стимулюють появу нових ринків і створюють робочі місця, сприяючи загальному економічному зростанню.

Технологічний прогрес революціонував доступ до освіти через такі онлайн-платформи, як Coursera та edX, дозволяючи людям у всьому світі здобувати знання та навички. Окрім освітніх можливостей, прогрес у медичних технологіях, зокрема застосування штучного інтелекту в діагностиці, підвищує якість життя. Збільшення доступу до наукових досліджень і новітніх технологій також прискорює розробку фармацевтичних препаратів і вакцин у глобальному масштабі.

Технологічна глобалізація сприяє культурному обміну та покращує спілкування. Соціальні медіа-платформи, такі як Facebook і TikTok, дозволяють поширювати та ділитися культурними ідеями, долаючи географічні розриви. Крім того, онлайн-платформи надають художникам, музикантам і розробникам ігор засоби для охоплення глобальної аудиторії, сприяючи багатшому та різноманітнішому культурному діалогу.

Негативні аспекти технологічної глобалізації

Незважаючи на переваги, технологічна глобалізація також посилює існуючу нерівність. Технологічний розрив між країнами, які мають сучасні інструменти, і тими, хто не має доступу, продовжує збільшуватися. Автоматизація, підвищуючи ефективність, часто витісняє робочі місця в секторах з низьким рівнем кваліфікації, ще більше закріплюючи соціальну та економічну нерівність.

Інтеграція технологій у повсякденне життя викликає кілька проблем із кібербезпекою. Дедалі більша залежність від цифрових платформ створює ризики, пов'язані з конфіденційністю даних, включаючи крадіжку даних, хакерські інциденти та кіберзлочинність. Крім того, державні суб'єкти можуть використовувати технологію для масового стеження,

викликаючи тривогу щодо наслідків для громадянських свобод і приватного життя.

Вплив технічної глобалізації на навколишнє середовище є значним. Видобуток рідкоземельних металів, необхідних для технологічного виробництва, створює значні екологічні ризики, тоді як електронне сміття накопичується із загрозливою швидкістю, що вимагає інноваційних стратегій утилізації. Таким чином, екологічний слід технології становить критичну проблему.

Технологічна глобалізація справляє глибокий вплив на культурне розмаїття сучасного світу, суттєво сприяючи процесу культурної уніфікації. Розповсюдження західної популярної культури — завдяки різноманітним медіа-платформам, соціальним мережам, кіно, музиці та іншим технологічним каналам — часто затьмарює місцеві традиції, мови та звичаї. Відомі глобальні корпорації, такі як Netflix, Disney і Spotify, курують і поширюють контент, призначений для масового залучення, тим самим ускладнюючи конкурентне середовище для місцевих культурних продуктів і засобів самовираження.

Це явище призводить до витіснення окремих елементів місцевої ідентичності. Помітна тенденція спостерігається серед молоді в багатьох країнах, яка все більше тяжіє до глобальних мов, зокрема англійської, замість своїх рідних мов. Цей зсув становить суттєву загрозу для збереження мовної спадщини. Крім того, популярність традиційних ремесел, звичаїв і художнього вираження стає свідком спаду, поступаючись більш комерціалізованим і стандартизованим формам самовираження.

Культурна гомогенізація, породжена глобалізацією, також зменшує здатність людей залучатися до багатого гобелена глобального культурного розмаїття. Замість того, щоб стикатися з яскравим асортиментом культурних проявів, аудиторія часто зустрічається з єдиними тенденціями, які диктують ЗМІ та транснаціональні корпорації. Ця гомогенізація не лише

ставить під загрозу культурну спадщину, а й підриває екосистему ідей, оскільки тенденція до об'єднання пригнічує творчість та інновації, які процвітають у взаємодії різноманітних культур.

Вирішення проблем, пов'язаних із технологічною глобалізацією, вимагає ініціатив, спрямованих на сприяння рівному доступу до технологій. Створення міжнародних програм, спрямованих на забезпечення необхідної технологічної інфраструктури в країнах, що розвиваються, має важливе значення. Крім того, сприяння ініціативам цифрової грамотності може розширити можливості населення для навігації та ефективного використання технологічних досягнень.

Щоб пом'якшити вплив на навколишнє середовище, життєво важливо розробити технології, спрямовані на зменшення екологічної шкоди. Правила, що регулюють утилізацію електронних відходів, повинні бути впроваджені для забезпечення сталої практики.

Розвиток міжнародних стандартів безпеки даних має вирішальне значення для захисту від кіберзагроз. Інвестиції в надійну інфраструктуру для захисту від кібератак допоможуть зміцнити цифрову безпеку в глобальному масштабі.

Зусилля щодо збереження культурного розмаїття мають передбачати підтримку місцевих культур шляхом фінансування низових проектів. Використання глобальних платформ для популяризації та відзначення унікальних культурних традицій може протидіяти силам культурного об'єднання та забезпечити постійну присутність різноманітних форм культурного самовираження.

Технологічна глобалізація є рушійною силою в трансформації сучасного суспільства. Вона відкриває неперевершені можливості для співпраці, інновацій та економічного зростання; однак це водночас створює значні проблеми. Встановлення балансу між технологічним прогресом і соціальною справедливістю, стійкістю навколишнього середовища та

збереженням культурної ідентичності стає ключовим завданням для світової спільноти.

Також розглянемо статистику доступу громадян до цифрової техніки та мобільного зв'язку в різних регіонах світу.

Таблиця 2.2 - Кількість населення, що використовує сучасні технології

Будь-який телефон	97,8 %
Смартфон	97,6 %
Кнопковий телефон	6,9 %
Ноутбук або комп'ютер	57,7 %
Планшет	30,9 %
Ігрова приставка	19,1 %
Смарт-годинник	30,1 %
Телевізор	15,7 %
Установки "розумний дім"	16,2 %
Прилади віртуальної реальності	4,4 %

Джерело: [46, ст. 26]

Таблиця 3.2 - Кількість населення, що використовує сучасні технології 2

Користування інтернетом через смартфон	98,1%
Користування інтернетом через ноутбук, комп'ютер, планшет	90,2%
Використання соціальних мереж	93,2%
Перегляд трансляційних телевізорів	88,7%
Перегляд стрімінгових телевізорів	76,6%

Читання преси онлайн	68%
Читання звичайної преси (газет)	62,1%
Слухання радіо	66,1%
Слухання музики через стримінгові платформи	64,9%
Слухання подкастів	62%

Джерело: [46, ст. 27]

Таблиця 4.2 - Кількість людей, що використовує інтернет

Люди, що використовують інтернет	5,35 млрд
Використання інтернету у %	66,2%
Щорічне збільшення використання інтернету	+1,8%
Відсоток жінок, що використовують інтернет	63,5%
Відсоток чоловіків, що використовують інтернет	68,8%
Середня тривалість використання інтернету на день	6 год. 40 хв.
Відсоток людей у місті, що використовують інтернет	78,8%
Відсоток людей у сільських місцевостях, що використовують інтернет	48,9%

Джерело: [46, ст. 30]

Розглянемо таблицю з доступом населення до інтернету в різних куточках світу.

Таблиця 5.2 - Доступ населення до інтернету за регіонами

Океанія	77,5%
Південно- Східна Азія	71,5%
Східна Азія	76,8%
Південна Азія	51,5%
Центральна Азія	76,2%.
Західна Азія	76,1%
Південна Європа	90,2%
Північна Європа	97,6%
Західна Європа	94,5%
Східна Європа	88,4%
Північна Африка	67,8%
Східна Африка	42,3%
Центральна Африка	32,1%
Західна Африка	26,7%
Південна Африка	73,1%
Північна Америка	96,8%
Центральна Америка	78,8%
Держави Карибського басейну	70,2%
Південна Америка	82,5%
В середньому по світу	66,2%

Джерело: [46, ст. 36]

Отже, ми бачимо, що доступ до телефонного зв'язку високий і охоплює майже все населення. Доступ до інтернету відносно високий у всіх регіонах, окрім що Африки, де менше половини населення має доступ до

інтернету. Комп'ютери та планшети мають менший відсоток використання, ніж смартфони. Також є люди, можемо припустити, що в більшості це пенсіонери, які все ще користуються кнопковими телефонами, отже мають зв'язок, але не мають інтернету.

2.3. Аналіз розриву в доходах між країнами

Таблиця 6.2 - Обсяг грошової маси в різних державах

Країна	Сума (місцева валюта)	Сума в USD
Україна	3 296 трлн UAH	80 390 млн USD
США	21 311 млрд USD	21 311 млрд USD
Європа	15 425 171 млн EUR	16 196 429 млн USD
Колумбія	804 599.91 млрд COP	185 млн USD
ПАР	4,38 млн ZAR	245 тис. USD
Бразилія	6,4 млн BRL	1 056 млн USD
Японія	1 254 997.50 млн JPY	8 157 млн USD
Китай	311 876.7 млрд CNY	22 277 млн USD
Нігерія	107 654 001.23 млн NGN	69 975 млн USD

Джерело: [Сформовано на основі Обсяггрошейм2]

M2 –вимірювання грошової маси, що включає готівку, депозити на вимогу (депозити на потреби) та короткострокові депозити

Таблиця 7.2 - Номінальний валовий внутрішній продукт (ВВП) у 2024 році.

Країна/Регіон	ВВП, \$	ВВП на душу населення, \$
США	28.78 трлн	83.320
Китай	18.53 трлн	13.057
Японія	4.11 трлн	33.215
ЄС	0.018-5 трлн	21,000-107,000
Україна	189 млрд	4,991
Південна Америка	20-380 млн	7,000-17,000
Африка	1.42-252 млрд	500-8,495

[78]

Дослідження валового внутрішнього продукту (ВВП) на душу населення за паритетом купівельної спроможності (ПКС) для різних глобальних регіонів у 2024 році виявило значні відмінності в економічному розвитку.

Таблиця 8.2 - Паритет купівельної спроможності держав

Країна/Регіон	ВВП на душу населення(ПКС або PPP), \$
США	73,637
Україна	16,231
Китай	22,135
Японія	46,268
Європейський Союз	53,789 (середнє значення)
Країни Африки	2,792 - 16,960. 8,300 - середнє значення
Країни Південної Америки	9,668 - 35,779. 22,670 - середнє значення

Джерело: узагальнено автором [13,15, 16, 19-23, 26, 29, 30, 33, 39, 42, 44, 47, 65, 66, 69, 70, 80]

1. Сполучені Штати демонструють один із найвищих показників ВВП на душу населення в усьому світі, що підкреслює їх статус високорозвиненої економіки.

2. Україна демонструє помітний контраст порівняно з розвиненими країнами, але демонструє траєкторію поступового покращення ВВП на душу населення.

3. Китай займає середню позицію серед країн, що розвиваються, що пояснюється його швидким економічним зростанням протягом останніх десятиліть.

4. І Японія, і Європейський Союз (ЄС) досягають високих показників ВВП на душу населення, що відображає їхні усталені та складні економічні рамки.

5. На відміну від цього, Африка залишається регіоном з найнижчим середнім ВВП на душу населення, що можна пояснити значною нерівномірністю економічного розвитку на континенті.

6. Південна Америка займає середнє місце за рівнем ВВП на душу населення, що значною мірою залежить від економічних показників окремих країн, таких як Чилі та Уругвай, які позитивно впливають на середній регіональний показник.

Підведемо підсумок, порівнюючи всі три таблиці:

США, Китай і ЄС мають найвищі показники ВВП, що вказує на домінування цих регіонів в глобальній економіці.

Щодо купівельної спроможності громадян — найвищий показник спостерігається в США, Японії та ЄС. Це відображає високий рівень життя.

Африка та Південна Америка мають помірний сукупний ВВП, проте їхній економічний потенціал залишається нерозкритим через нерівномірний розвиток між країнами.

Китай хоч і має велику грошову масу та високий рівень ВВП, та ще він має занадто велике населення, тому купівельна спроможність на душу населення виходить відносно низька, в порівнянні зі світовими лідерами.

Україна, порівнюючи з економічними гігантами, має низьку грошову масу, ВВП та купівельну спроможність населення. Ці показники конкурують лише з країнами Африки та Південної Америки.

Висновки до розділу II

ТНК, безсумнівно, можуть діяти як каталізатори економічного зростання та розвитку, та їх присутність також може закріпити та посилити диспропорції в різних вимірах — географічних, соціально-економічних і культурних — усередині країни. Отже, критичний аналіз ролі ТНК є важливим для розуміння їх подвійного впливу як на економічний розвиток, так і на нерівність.

ТНК можуть виступати і як джерело економічних розбіжностей, і як життєздатний засіб для їх зменшення, залежно від їх операційної практики та нормативно-правової бази, встановленої урядами.

Згідно таблиць, ми бачимо, що найбільший грошовий оборот, ВВП, купівельну спроможність мають держави, у яких однією з головних сфер є технологічні винаходи, розробки, їх експорт та дослідження з використанням найновітніших технологічних інструментів. Технологічні винаходи дозволяють не лише отримувати за їх продаж великі гроші й розвивати державу, а й керувати контентом, який споживає весь світ. Вкладати в той контент як хороші сенси, так і пропаганду, керувати трендами та зводити нанівець тисячолітні традиції.

Технологічна глобалізація часто призводить до культурної гомогенізації, де поширення популярної культури та продуктів західних ЗМІ витісняє місцеві традиції, мови та культурні практики. Це культурне об'єднання загрожує багатству та різноманітності світової спадщини.

Також технологічна глобалізація — про поширення інформації. В хорошому сенсі — люди можуть поділитись чи навчитись якихось нових навиків, прочитати книги та наукові роботи відомих людей, пройти курси в іншій країні, знайти друзів по переписці з різних куточків світу, а в поганому — кібершахрайство процвітає, шахраї легко можуть заволодіти будь-чиєю приватною інформацією та вкрати кошти.

Розділ III. Напрями оптимізації економічних диспропорцій світового розвитку

3.1 Оцінка ефективності існуючих механізмів подолання економічних диспропорцій

3.1.1 Аналіз результативності програм міжнародних організацій

Аналіз ефективності ООН у вирішенні економічної нерівності

1. Роль ООН у глобальному економічному розвитку

Організація Об'єднаних Націй (ООН), заснована в 1945 році, виникла на попелищі Другої світової війни з місією сприяти міжнародній співпраці та забезпечувати сталий розвиток. Важливим аспектом його повноважень є усунення економічних розбіжностей, що виникають внаслідок нерівномірного розвитку між країнами, обмеженого доступу до ресурсів, укоріненої бідності та різноманітних соціально-економічних проблем. ООН бере участь як у наданні прямої допомоги найбіднішим країнам світу, так і впровадженні систематичних механізмів, спрямованих на подолання розриву між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються.

2. Ключові інструменти економічного розвитку ООН.

Декілька важливих інструментів лежать в основі зусиль ООН щодо пом'якшення економічної нерівності:

- Програма розвитку ООН (ПРООН): ця ключова програма співпрацює з урядами для розробки та реалізації стратегій сталого розвитку, модернізації інфраструктури та стимулювання інвестицій. Особлива увага приділяється унікальним викликам, з якими стикаються країни Африки, Азії, Латинської Америки та малих острівних держав, що відображає індивідуальний підхід до різноманітних соціально-економічних контекстів.

- Цілі сталого розвитку (ЦСР): Цілі сталого розвитку, встановлені в 2015 році, замінили Цілі розвитку тисячоліття (2000–2015) і включають 17

комплексних цілей, спрямованих на вирішення глобальних проблем, включаючи скорочення бідності, подолання нерівності, забезпечення доступу до якості освіти та охорона здоров'я, сприяння інноваціям та економічному зростанню, сприяння охороні навколишнього середовища сталість та зміцнення інституційних рамок.

- Ініціативи щодо полегшення боргів для найбідніших країн (НІРС): Ініціатива для бідних країн із великою заборгованістю (НІРС) надає відповідним країнам з низьким рівнем доходу можливість реструктуризувати або скасувати свої борги. Це списання боргу має вирішальне значення, оскільки дозволяє цим країнам перерозподіляти ресурси на важливі соціальні та економічні програми, сприяючи таким чином довгостроковому розвитку та стабільності.

- Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД): ЮНКТАД відіграє важливу роль у сприянні міжнародній торгівлі та залученні інвестицій у країни, що розвиваються. Ця організація також працює над створенням механізмів, які інтегрують країни, що розвиваються, у глобальний ринок, тим самим підвищуючи їх економічну стійкість і конкурентоспроможність.

- Інноваційні ініціативи: ООН активно підтримує програми технологічних інновацій, спрямовані на сприяння розвитку «зеленої економіки», прогрес цифровізації та сприяння розширенню економічних можливостей жінок через такі ініціативи, як ООН-Жінки. Ці зусилля мають вирішальне значення для створення інклюзивного економічного середовища, яке використовує нові технології для сталого зростання.

2. Досягнення ООН у боротьбі з економічною нерівністю

Протягом кількох десятиліть Організація Об'єднаних Націй (ООН) досягла значних успіхів у подоланні економічної нерівності в глобальному масштабі. Ініціативи організації сприяли пом'якшенню розбіжностей між націями завдяки різноманітним цілеспрямованим зусиллям.

Реалізація Цілей розвитку тисячоліття (ЦРТ) зіграла вирішальну роль у подоланні бідності. У період з 1990 по 2015 рік частка світового населення, яке живе в умовах крайньої бідності, значно скоротилася з 36% до 10%. Це досягнення можна пояснити зусиллями ООН щодо мобілізації міжнародної допомоги, сприяння розвитку інфраструктури та створення можливостей для працевлаштування в країнах, що розвиваються.

Програми ООН відіграли важливу роль у розширенні доступу до базової освіти, особливо в африканських країнах.

Втручання в галузі охорони здоров'я, націлені на такі інфекційні захворювання, як ВІЛ/СНІД і малярія, призвели до помітного покращення показників смертності в деяких найбідніших регіонах світу. Наприклад, ініціативи Глобального фонду для боротьби зі СНІДом призвели до значного зниження смертності від ВІЛ/СНІДу в африканських країнах.

Ініціатива бідних країн із великою заборгованістю (НІРС) забезпечила значне списання боргів 36 країнам на суму понад 100 мільярдів доларів. Ця фінансова допомога дозволила цим країнам перенаправити ресурси на соціальні програми, сприяючи тим самим більшій економічній стабільності та зростанню.

Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) сприяла розвитку торгівлі та інвестицій у Глобальному Півдні за допомогою різноманітних конференцій. Ці дискусії призвели до створення спеціальних торговельних зон і імплементації митних знижок, сприяючи економічній інтеграції та розширюючи доступ до ринку для країн, що розвиваються.

Ефективність програм ООН часто неоднакова в різних країнах. Внутрішні виклики, такі як корупція, слабкі інституційні рамки та неадекватна інтеграція у світову економіку, негативно впливають на результати програми, що призводить до обмеженого прогресу в деяких регіонах.

Збереження глобальної нерівності залишається актуальною проблемою. Незважаючи на втручання ООН, рівень життя в розвинених країнах продовжує зростати значно швидше, ніж у країнах, що розвиваються. Наприклад, ВВП на душу населення в найменш розвинених країнах все ще значно нижчий, ніж у їхніх розвинутих країнах.

Прагнення до економічного зростання, особливо в регіонах, що розвиваються, часто посилює погіршення навколишнього середовища. В Африці, наприклад, промислове розширення корелювало з вирубкою лісів і зростанням викидів CO₂, що підкреслює потенційний конфлікт між економічним розвитком і екологічною стійкістю.

Отже, Організація Об'єднаних Націй відіграє багатогранну роль у подоланні економічної диспропорції в глобальному масштабі. Завдяки своїм різноманітним програмам та ініціативам ООН прагне сприяти сталому розвитку, боротися з бідністю та зміцнювати економічні можливості країн, що розвиваються.

Потенціал діяльності ООН щодо зменшення глобальної економічної нерівності є значним. Успіх цих зусиль залежатиме передусім від здатності організації швидко адаптуватися до сучасних викликів і підвищити ефективність своєї операційної системи.

Аналіз ефективності Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) у подоланні економічної нерівності

1. Роль ВООЗ у подоланні економічної нерівності

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) відіграє ключову роль у просуванні справедливого доступу до послуг охорони здоров'я в різних регіонах світу. Основною місією ВООЗ, заснованої в 1948 році, є досягнення найвищого можливого рівня здоров'я для всіх людей, що нерозривно пов'язане з економічним розвитком. Країни з надійними системами охорони здоров'я, як правило, демонструють підвищену

продуктивність робочої сили, вищий рівень життя та підвищену стійкість до соціально-економічних криз.

Стратегічні ініціативи ВООЗ, спрямовані на пом'якшення глобальних економічних диспропорцій, охоплюють:

- Надання технічної та фінансової допомоги країнам з низьким рівнем доходу для розвитку їхніх систем охорони здоров'я.

- Підтримка в боротьбі з інфекційними захворюваннями, такими як ВІЛ/СНІД, малярія, туберкульоз і COVID-19, які непропорційно впливають на економіку незаможних країн.

- Інвестиції в інфраструктуру охорони здоров'я в найменш розвинених країнах.

- Створення та впровадження глобальних програм вакцинації, спрямованих на перешкоджання поширенню небезпечних хвороб [72, ст 2].

- Сприяння міжнародній співпраці для сприяння обміну технологіями, знаннями та фармацевтичними препаратами.

2. Досягнення ВООЗ у подоланні економічної нерівності

Зусилля ВООЗ дали значні результати у сфері скорочення медичної та економічної диспропорції:

- Зменшення смертності від інфекційних захворювань: завдяки комплексним глобальним ініціативам щодо вакцинації ВООЗ помітно знизила рівень смертності, пов'язаної з такими хворобами, як поліомієліт, кір і малярія. Примітно, що з 2000 по 2015 рік глобальна смертність від малярії знизилася на 66%, що сприяло покращенню економічних умов у деяких з найбільш бідних регіонів Африки[92].

- Програми з ВІЛ/СНІДу: у співпраці з різними міжнародними організаціями ВООЗ полегшила доступ до розширеної антиретровірусної терапії, яка значно покращила результати здоров'я та тривалість життя. До 2020 року понад 27 мільйонів людей скористалися цією терапією, особливо в африканських країнах, що ефективно змінило сферу здоров'я.

- Глобальні програми вакцинації: такі ініціативи, як Глобальний альянс з вакцин та імунізації (GAVI), відіграли вирішальну роль у зниженні рівня захворюваності та смертності серед дітей у країнах з низьким рівнем доходу. Охоплення вакцинацією досягло понад 90% у багатьох країнах, що відображає вплив цих програм[1, ст 8-9].

- Покращення доступу до ліків: ВООЗ реалізувала ініціативи, спрямовані на зниження вартості життєво необхідних ліків, особливо в регіонах з низьким рівнем доходу. Ці зусилля дозволили мільйонам пацієнтів по всій Африці, Південній Азії та Латинській Америці отримати необхідне лікування, таким чином усунувши критичні розбіжності в стані здоров'я.

- Зменшення материнської та дитячої смертності: Оцінка ініціатив ВООЗ

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) відіграє ключову роль у боротьбі з материнською та дитячою смертністю в глобальному масштабі. У період з 2000 по 2017 рік комплексні програми ВООЗ у сфері охорони здоров'я сприяли значному зниженню рівня материнської смертності у всьому світі на 38%, а рівень дитячої смертності – на 59%. Ці досягнення підкреслюють ефективність цілеспрямованих медичних заходів, спрямованих на покращення репродуктивного здоров'я та благополуччя дітей[72, ст 14-16].

У контексті пандемії COVID-19 ВООЗ стала центральною фігурою в координації міжнародних заходів у відповідь. Організація полегшила доступ до критично важливих ресурсів охорони здоров'я, таких як діагностичні тести, терапевтичні засоби та вакцини, особливо для країн з низьким рівнем доходу. Ініціатива COVAX, організована ВООЗ, успішно забезпечила розповсюдження понад 1 мільярда доз вакцини серед деяких із найбільш знедолених верств населення світу, тим самим усунувши глобальну нерівність у доступі до охорони здоров'я.

Аналіз ефективності ЮНЕСКО у вирішенні економічної нерівності

1. Роль ЮНЕСКО у подоланні економічної нерівності

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) відіграє важливу роль у пом'якшенні економічної нерівності, сприяючи розвитку освіти, науки, культури та обміну інформацією. Економічні відмінності часто виникають через нерівний доступ до знань, технологій і культурних ресурсів; тому зусилля ЮНЕСКО спрямовані на подолання цих перешкод.

Основні сфери діяльності ЮНЕСКО включають:

- Сприяння освіті як фундаментальному інструменту боротьби з бідністю та нерівністю.
- Підтримка наукових досліджень та інновацій для подолання технологічного розриву між націями.
- Збереження культурної спадщини як засіб посилення соціальної єдності та стимулювання економічного зростання.
- Забезпечення інформаційної підтримки через підвищення медіаграмотності та покращення доступу до інформації.

2. Програми ЮНЕСКО для усунення диспропорцій

Глобальна ініціатива «Освіта для всіх» (EFA) спрямована на забезпечення загального доступу до якісної освіти для дітей і дорослих, особливо в країнах з низьким рівнем доходу. Ініціатива досягла значних успіхів, зокрема:

- Підвищення рівня грамотності серед груп населення Африки та Азії.
- Розширення доступу до початкової освіти, що призвело до 10% зростання кількості дітей у країнах з низьким рівнем доходу.
- Підтримка освітніх можливостей для дівчат і жінок, що сприяє покращенню економічного становища сімей.

Програма сприяння науці та інноваціям ЮНЕСКО активно заохочує наукові ініціативи, спрямовані на зменшення економічного розриву між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються. Основні програми включають:

- Міжурядова програма управління водними ресурсами (ІНР), яка полегшує доступ до чистої води та покращує умови життя та здоров'я в регіонах з дефіцитом води.

- Ініціативи розвитку зеленої енергетики, які сприяють використанню відновлюваних джерел енергії, особливо в країнах, які покладаються на традиційні методи отримання енергії.

Зобов'язання ЮНЕСКО щодо збереження культурної спадщини охоплюють ініціативи, спрямовані на захист культурних об'єктів, одночасно сприяючи туризму та економічному розвитку в районах із значним культурним потенціалом. Докази свідчать про те, що збереження об'єктів Всесвітньої спадщини діє як каталізатор зростання доходів від туризму. Наприклад, доведено, що підтримка традиційних ремесел і культурних звичаїв створює альтернативні джерела доходу для місцевих громад.

Економічний вплив: Дослідження показують, що в регіонах із збереженими культурними пам'ятками приплив туристів зростає від 20% до 30%.

Соціальний вплив: Такі зусилля щодо збереження також сприяють створенню робочих місць у сфері послуг, включаючи індустрію гостинності та виробництво сувенірів, що зміцнює місцеву економіку.

ЮНЕСКО активно виступає за вдосконалення інформаційної інфраструктури та просування цифрової грамотності, особливо в незаможних районах. Ініціативи в цій рамках включають:

- Зусилля, спрямовані на розширення доступу до мережі Інтернет у сільській місцевості.

- Програми, розроблені для надання навичок цифрової грамотності понад одному мільйону осіб у країнах, що розвиваються.

ЮНЕСКО досягла значних успіхів у подоланні нерівності в освіті, тим самим покращивши освітні результати. Багато дітей у країнах з низьким рівнем доходу тепер мають покращений доступ до освіти як прямий результат втручання ЮНЕСКО. Наприклад:

- В Індії національна ініціатива грамотності, підтримана ЮНЕСКО, успішно охопила понад 15 мільйонів дітей, які проживають у сільській місцевості.

- В Африці на південь від Сахари спостерігалось помітне зростання показників охоплення школами, які зросли на 12% за останнє десятиліття. Конкретні ініціативи в Нігерії та Кенії також призвели до зростання відвідуваності школи на 15%.

Розвиток туризму, пов'язаного з об'єктами Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, став ключовим джерелом доходу для багатьох регіонів у всьому світі, включаючи такі відомі приклади, як Ангкор-Ват у Камбоджі та Петра в Йорданії. Постійне збереження культурних пам'яток не лише сприяло розвитку туризму, але й сприяло збільшенню надходжень до національних бюджетів.

Ініціативи ЮНЕСКО відіграли важливу роль у сприянні створенню інноваційних стартапів і дослідницьких центрів у країнах, що розвиваються, зокрема в таких регіонах, як Латинська Америка, Африка та Південно-Східна Азія.

Проекти ЮНЕСКО в галузі освіти та науки відіграють вирішальну роль у зменшенні соціальної нерівності та підвищенні загального добробуту спільнот, тим самим сприяючи більш справедливому глобальному суспільству.

ЮНЕСКО має значний потенціал для вирішення глобальних викликів і продовжує відігравати важливу роль у боротьбі з економічною

диспропорцією. Його вплив можна було б посилити за рахунок кращої інтеграції з іншими міжнародними ініціативами та більшого залучення приватного сектору до впровадження програми.

Подолання диспропорцій: метод ЮНІСЕФ

ЮНІСЕФ відіграє ключову роль у подоланні диспропорцій, завдяки своїм багатогранним програмам. Цей комплексний підхід охоплює охорону здоров'я, освіту, харчування та захист прав дітей у зонах конфлікту.

1. Здоров'я та вакцинація:

ЮНІСЕФ є визначним учасником глобальних ініціатив вакцинації, включаючи програму COVAX, яка спрямована на забезпечення справедливого доступу до вакцин проти COVID-19 у всьому світі. Організація надає першочергову увагу наданню основних медичних послуг у віддалених і недостатньо охоплених районах. Його ініціативи поширюються на профілактику та лікування інфекційних захворювань, таких як поліомієліт, кір, малярія та ВІЛ/СНІД. Крім того, ЮНІСЕФ реалізує проекти, спрямовані на розширення доступу до чистої води та покращення санітарних умов, які є критично важливими компонентами для збереження здоров'я дітей[32, ст 16-17].

2. Освіта:

ЮНІСЕФ виступає за розвиток базової та середньої освіти, особливо в бідних регіонах. Основна увага приділяється просуванню гендерної рівності в освіті, особливо орієнтуючись на зарахування та утримання дівчаток, щоб пом'якшити існуючий гендерний розрив у навчанні. Інноваційні педагогічні підходи, включаючи інтеграцію технологій дистанційного навчання, використовуються для полегшення освіти в регіонах, які постраждали від кризи, забезпечуючи продовження навчання, незважаючи на складні обставини[32, ст. 13].

3. Боротьба з голодом і недоїданням:

У відповідь на надзвичайні ситуації ЮНІСЕФ надає життєво важливу продовольчу допомогу дітям і сім'ям, які стикаються з гострим голодом. Організація впроваджує цільові програми, спрямовані на лікування гострого недоїдання та запобігання хронічному дефіциту поживних речовин, таким чином задовольняючи невідкладні та довгострокові потреби в харчуванні[32, ст. 18].

4. Захист прав дітей у зонах конфлікту:

ЮНІСЕФ спрямований на підтримку дітей, які постраждали від збройних конфліктів, шляхом надання психологічної підтримки, відновлення можливостей для навчання та гуманітарної допомоги. Крім того, організація впроваджує спеціалізовані програми, спрямовані на реабілітацію дітей-солдат і допомогу в їх реінтеграції в суспільство, зміцнюючи зобов'язання відстоювати та захищати права дітей навіть у найскладніших умовах.

Завдяки цим комплексним зусиллям ЮНІСЕФ прагне пом'якшити наслідки нерівності та забезпечити кожній дитині можливість розвиватися.

5. Розвиток сталого майбутнього

ЮНІСЕФ активно підтримує ініціативи, пов'язані з Цілями сталого розвитку (ЦСР), зокрема ті, які спрямовані на викорінення бідності, забезпечення якісної освіти та просування гендерної рівності. Організація надає пріоритет залученню дітей та молоді за допомогою програм, спрямованих на сприяння їхньому розвитку як активних членів суспільства, таким чином збільшуючи їхній потенціал та активність у своїх громадах[32, ст 24].

Вирішальним аспектом місії ЮНІСЕФ є підвищення обізнаності в усьому світі про проблеми, що стосуються дітей, що проявляється через такі кампанії, як «Кожна дитина живе». Крім того, ЮНІСЕФ бере участь у лобіюваннях, спрямованих на стимулювання змін політики на

національному рівні, особливо в країнах, що розвиваються, для створення більш сприятливого середовища для прав і добробуту дітей.

Діяльність ЮНІСЕФ у понад 190 країнах дозволяє йому ефективно вирішувати проблеми як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються.

6. Результати в цифрах:

Щорічно ЮНІСЕФ робить щеплення приблизно 45% дітей у світі. Під час пандемії COVID-19 організація відіграла важливу роль у розповсюдженні вакцин у країнах із обмеженими ресурсами, продемонструвавши свою здатність реагувати на термінові глобальні кризи в галузі охорони здоров'я.

ЮНІСЕФ використовує цифрові технології для покращення моніторингу здоров'я та результатів навчання дітей. Крім того, організація співпрацює з партнерами з приватного сектора для вирішення складних глобальних проблем, використовуючи інновації для покращення надання послуг.

Зміцнення співпраці з іншими міжнародними організаціями, приватними підприємствами та національними урядами є життєво важливим для посилення впливу ЮНІСЕФ.

Інтеграція цифрових технологій дає можливість розширити ініціативи у важкодоступних регіонах, таким чином підвищивши охоплення та ефективність.

Важливо активніше залучати молодь до глобальних ініціатив через цільову освіту та програми підтримки, виховуючи покоління захисників прав дитини.

ЮНІСЕФ має продовжувати вдосконалювати програми, узгоджені з Цілями сталого розвитку, особливо ті, що стосуються гендерної рівності, подолання бідності та зміни клімату.

ЮНІСЕФ займає унікальну позицію в пом'якшенні глобальної нерівності, приділяючи пріоритет найбільш вразливій демографічній групі

– дітям. Завдяки широкій глобальній присутності, різноманітним партнерствам та ефективним програмним втручанням організація відіграє вирішальну роль у зменшенні соціальної, економічної та культурної нерівності. Однак для ефективного вирішення безлічі глобальних викликів ЮНІСЕФ потребує розширеної ресурсної бази, інноваційних стратегій і посиленої міжсекторальної співпраці.

3.1.2 Оцінка ефективності регіональних інтеграційних об'єднань

Оцінка ефективності Європейського Союзу (ЄС) у пом'якшенні економічної нерівності потребує ретельного та всебічного аналізу різноманітних політик та інструментів, які використовуються для подолання економічної нерівності в країнах-членах і регіонах. Протягом свого існування ЄС запровадив низку ініціатив, спрямованих на зменшення економічної та соціальної нерівності, що принесло як значні досягнення, так і значні виклики.

Економічні розбіжності, які спостерігаються в ЄС, являють собою складну та багатогранну проблему, яка відображається в різноманітних вимірах розвитку держав-членів та їхніх відповідних регіонів. Ці відмінності проявляються в кількох критичних сферах, включаючи рівень економічного розвитку, рівень життя, наявність інфраструктури, можливості працевлаштування, системи соціального захисту та інші відповідні показники. Фундаментальною метою політики ЄС є забезпечення справедливого розподілу ресурсів і можливостей, таким чином усуваючи глибинну нерівність, яка зберігається між державами-членами.

Координація економічної політики в Європейському Союзі:

Європейський Союз (ЄС) бере участь у надійній координації економічної політики своїх держав-членів, чому сприяють ключові інституції, такі як Європейський центральний банк (ЄЦБ) і Європейська комісія. Цей процес охоплює систематичний моніторинг

макроекономічних показників, сприяння стабільності фінансових ринків та управління економічним і фіскальним дефіцитом. За допомогою цих механізмів ЄС прагне забезпечити згуртовану економічну структуру, яка сприяє сталому зростанню серед своїх країн-членів.

Для подальшого зміцнення економічної інтеграції необхідні такі ініціативи, як створення банківського союзу та дослідження спільної фіскальної політики. Такі заходи можуть потенційно пом'якшити економічні розбіжності, що спостерігаються між державами-членами, сприяючи таким чином більш збалансованому економічному середовищу. Проте реалізація цих цілей потребує посилення політичної прихильності та готовності йти на істотний компроміс між державами-членами.

Нові країни-члени, особливо ті, що розташовані в Центральній та Східній Європі, продемонстрували значне економічне зростання, що значною мірою пояснюється різними формами підтримки, отриманої від ЄС. Незважаючи на ці досягнення, ці країни продовжують стикатися зі значними проблемами у таких важливих сферах, як розвиток інфраструктури та вдосконалення освіти. Вирішення цих питань є життєво важливим для підтримки зростання та забезпечення довгострокової конвергенції з більш розвиненими економіками в межах Союзу.

Структурні фонди та інвестиції в Європейському Союзі: академічна перспектива

Європейський Союз (ЄС) використовує різноманітні інструменти, спрямовані на пом'якшення економічної нерівності між його державами-членами, причому структурні та інвестиційні фонди є одним із основних механізмів для досягнення цієї мети. Серед численних доступних інструментів особливе значення мають Європейський фонд регіонального розвитку (ЄФРР) і Європейський соціальний фонд (ЕСФ). Ці фонди спеціально розроблені для підтримки менш розвинених регіонів і країн,

фінансуючи безліч проектів, які зосереджені на таких критичних областях, як:

- Розвиток інфраструктури
- Підвищення конкурентоспроможності
- Створення робочих місць
- Підтримка малого та середнього бізнесу (МСП)
- Сприяння інноваціям і дослідженням

Ці кошти відіграють важливу роль у сприянні економічному розвитку регіонів, які є економічно несприятливими, зокрема в нових державах-членах, таких як Польща, Румунія, Болгарія та Угорщина, а також у країнах, які переживають економічну кризу, таких як Греція та Італія. Фінансова допомога, надана через ці фонди, дозволила багатьом регіонам модернізувати свою інфраструктуру, підвищити рівень освіти та покращити загальне бізнес-середовище.

За останні два десятиліття відбулося помітне зростання економічного розвитку країн Східної Європи завдяки фінансовій підтримці з боку ЄС. Структурні фонди відіграли вирішальну роль у зниженні безробіття в кількох регіонах, сприяючи широкомасштабним інфраструктурним проектам, включаючи будівництво доріг і мостів, і сприяючи розвитку інформаційних технологій.

Незважаючи на ці успіхи, залишаються певні обмеження. Незважаючи на певний економічний розвиток, між більш заможними та менш заможними країнами ЄС зберігаються значні відмінності у рівнях життя. Це особливо очевидно в таких країнах, як Греція, Португалія та Італія, де розрив у соціально-економічних умовах залишається помітним.

2. Єдиний ринок і вільний рух капіталу в Європейському Союзі

Європейський Союз (ЄС) фактично створив єдиний ринок, який сприяє безперешкодному руху товарів, послуг, капіталу та робочої сили між його державами-членами. Ця структура не тільки дає менш розвинути

країнам в межах Союзу доступ до більших ринків, але й значно розширює їхні експортні можливості.

В останні десятиліття країни Східної Європи, зокрема Польща та Чехія, стали ключовими акторами в європейських виробничих мережах, сприяючи значному економічному зростанню. Вільний рух робочої сили є особливо помітним, оскільки він дає громадянам із менш розвинутих регіонів можливість шукати можливості працевлаштування в більш заможних країнах, тим самим зменшуючи рівень безробіття та сприяючи покращенню соціальних умов.

Незважаючи на ці переваги, важливо визнати неоднакові переваги, які надає єдиний ринок у різних регіонах. Сільські та віддалені райони часто стикаються з проблемами доступу до тих же економічних можливостей, що й міські центри та економічно розвиненіші країни, що призводить до постійних розбіжностей.

Головною метою єдиного ринку та пов'язаного з ним вільного руху капіталу є створення рівних умов для економічної діяльності в усьому ЄС. Зменшуючи економічні бар'єри між державами-членами, єдиний ринок сприяє більш ефективній інтеграції менш розвинутих економік у глобальну економічну структуру, сприяючи таким чином загальній економічній єдності в Союзі.

3. Політика конвергенції Європейського Союзу (ЄС) стратегічно розроблена для пом'якшення економічної нерівності між державами-членами, з особливим акцентом на вирішення економічних і соціальних проблем, з якими стикаються менш розвинені країни. Ці рамки політики спрямовані на посилення згуртованості всередині Союзу шляхом надання цільової фінансової підтримки країнам з низьким валовим внутрішнім продуктом (ВВП). Допомога має різні форми, включаючи субсидії, позики та технічну допомогу, спрямовану на сприяння економічному розвитку та інтеграції.

Ефективність політики конвергенції ЄС підтверджується такими успішними ініціативами, як Ініціатива розвитку сільської місцевості та Програма малих і середніх підприємств (МСП), які продемонстрували значний позитивний вплив у країнах-реципієнтах. Ці програми сприяли економічному зростанню, збільшенню інвестицій у сільській місцевості та підтримали розвиток малих і середніх підприємств, сприяючи загальному економічному розвитку.

Однак, незважаючи на ці позитивні результати, суттєва різниця в доходах і якості життя зберігається між державами-членами з нижчим рівнем доходу та їх більш розвиненими країнами. Наприклад, різкі контрасти можна спостерігати між такими країнами, як Німеччина та Болгарія чи Румунія, що підкреслює поточні проблеми в досягненні справжнього економічного зближення в межах Союзу.

Політика конвергенції охоплює не лише підтримку нових держав-членів, таких як Польща, Чеська Республіка та Словаччина, але також стосується потреб країн, які стикаються з економічними труднощами, прикладом яких є ситуація в Греції під час фінансової кризи. За допомогою цих механізмів ЄС прагне сприяти більш збалансованому економічному підґрунтю в Союзі, сприяючи сталому розвитку та соціальній єдності.

нерівномірний вплив криз підкреслює різний ступінь стійкості між різними економіками в межах союзу, що, як наслідок, створює значні соціальні та політичні наслідки.

4. Соціальна нерівність

Крім економічної нерівності, Європейський Союз (ЄС) стикається зі значною соціальною нерівністю, яка проявляється в різному рівні життя, можливостях працевлаштування, доступі до медичної допомоги та рівні освіти в країнах-членах і регіонах. Ці відмінності ставлять під сумнів ідеали соціальної справедливості та стабільності в Союзі.

Високий рівень соціального забезпечення в скандинавських країнах, а саме в Швеції, Норвегії та Данії, сприяє підвищенню рівня життя порівняно з південноєвропейськими країнами, такими як Іспанія та Греція, де економічні труднощі перешкоджають рівню соціального забезпечення. Незважаючи на те, що програми соціальної допомоги та фінансової підтримки, спрямовані на знедолені верстви населення, демонструють позитивний вплив, вони часто не задовольняють всеохоплюючих потреб людей, особливо в умовах, що характеризуються високим рівнем безробіття та вираженою соціальною нерівністю.

Водночас виявляються великі різниці у рівні життя, зокрема у доступі до якісної освіти та медичних послуг. У таких країнах, як Німеччина, Швеція та Норвегія, рівень соціального забезпечення та здоров'я є високим, тоді як в країнах Східної Європи доступ до таких послуг може бути обмеженим.

6. Поглиблення інтеграції та можливі напрямки

Щоб боротися з економічними дисбалансами, ЄС активно прагне до поглиблення інтеграції через такі ініціативи, як створення банківського союзу, створення фіскального союзу та розширення спільних інвестицій у таких критичних сферах, як екологічна стійкість і цифрова трансформація. Незважаючи на те, що ці ініціативи мають потенціал для створення більш справедливої економічної основи в Союзі, їх успішна реалізація потребує більшої політичної відданості та готовності досягати компромісів між державами-членами.

Європейський Союз активно бере участь у зведенні до мінімуму розбіжностей між його державами-членами; однак залишаються значні проблеми. Незважаючи на ці ініціативи, нерівність продовжує зберігатися в різних регіонах, що відображає постійні складності та реалії в певних країнах. Ця ситуація вказує на те, що, незважаючи на досягнення прогресу,

мета досягнення справедливих умов у всіх державах-членах ще не повністю реалізована.

Незважаючи на економічну інтеграцію, якій сприяє єдиний ринок, між країнами ЄС зберігаються значні економічні відмінності. Ці розбіжності можна пояснити різними факторами, включаючи різні історичні умови розвитку, рівні індустріалізації, ефективність державних інституцій і різний доступ до природних ресурсів і капіталу. Наприклад, Західна Європа, зокрема Німеччина, Франція та Сполучене Королівство, історично була більш економічно розвиненою порівняно з такими країнами Південної та Східної Європи, як Греція, Португалія, Польща, Румунія та Болгарія.

Країни, які приєдналися до ЄС у 2004 році, які часто називають «новими державами-членами», зазвичай мали нижчий ВВП на душу населення та менш розвинену інфраструктуру. Однак вони отримали значну підтримку через механізми солідарності ЄС, зокрема через структурні фонди та доступ до єдиного ринку. З моменту вступу ці країни зазнали помітного економічного зростання, але значні розбіжності продовжують зберігатися.

Економічні розбіжності в країнах-членах є серйозною проблемою для Європейського Союзу (ЄС). Численні держави-члени демонструють виражені регіональні розриви в рівнях розвитку, які можуть перешкоджати загальній згуртованості та економічній інтеграції. Наприклад, Італія є прикладом цього питання з різким контрастом між економічно розвиненими північними регіонами, такими як Ломбардія та Венето, та менш розвиненими південними регіонами, включаючи Сицилію та Калабрію. Подібним чином у Франції існує помітна різниця між столицею Парижем та південними регіонами, такими як Корсика та інші південні департаменти.

Ці відмінності часто виникають через складну взаємодію історичних, соціальних та економічних факторів, що призводить до нерівномірного регіонального розвитку. Історичні спадщини, такі як відмінності в індустріалізації, моделі інвестування та доступ до освіти та інфраструктури, сприяють цим прогалинам. У відповідь на ці диспропорції ЄС використовує різні механізми, спрямовані на перерозподіл ресурсів через свою регіональну політику. Ключовими серед них є фінансові інструменти, надані Європейським фондом регіонального розвитку (ЄФРР) та Європейським соціальним фондом (ЄСФ), які є інструментом фінансування ініціатив, які сприяють збалансованому регіональному розвитку та посилюють загальну економічну згуртованість у межах Союзу.

Усуваючи ці розбіжності, ЄС прагне сприяти сталому економічному зростанню та соціальній інтеграції в усіх державах-членах, зміцнюючи таким чином структуру Союзу в цілому.

Основна стратегія пом'якшення економічної нерівності в Європейському Союзі (ЄС) передбачає продовження інтеграційних процесів разом із сприянням сталому розвитку. Цієї мети можна досягти шляхом цільових інвестицій в інновації, освіту та цифрові технології. Для ЄС вкрай необхідно адаптувати свою політику у відповідь на виклики, що виникають, зокрема виклики, пов'язані зі зміною клімату, цифровізацією економіки та демографічними змінами.

Щоб ефективно подолати економічну та соціальну диспропорцію, недостатньо просто збільшити фінансову підтримку. Не менш важливо посилити інституційні механізми, які сприяють справедливим умовам розвитку на всіх рівнях. Цей подвійний підхід — збільшення фінансових ресурсів у поєднанні з міцною інституційною структурою — матиме вирішальне значення для сприяння більш згуртованому та стійкому економічному підґрунтю в ЄС.

Підсумовуючи, структурні фонди та відповідні інвестиційні ініціативи є ключовим компонентом стратегії ЄС щодо подолання економічної нерівності між його державами-членами. Завдяки цільовим інвестиціям в інфраструктуру, освіту та інновації, ЄФРР та ЄСФ роблять значний внесок у соціально-економічний розвиток бідних регіонів, хоча проблеми з усуненням загального економічного розриву в Союзі залишаються складними.

Реакція ЄС на економічні дисбаланси та фінансові кризи вимагає складних стратегій, через необхідність справлятися з викликами ефективного економічного управління в різноманітному економічному союзі.

Європейський Союз досяг значних успіхів у пом'якшенні економічної нерівності між своїми державами-членами, зокрема за допомогою політики, спрямованої на підтримку менш розвинених регіонів і країн через структурні фонди та сприяння інтеграції в єдиний ринок. Тим не менш, між південною та північною частинами Європи, а також між західним та східним секторами зберігаються значні економічні розриви. Ці стійкі відмінності створюють серйозні проблеми, які вимагають постійних і посиленних зусиль з боку ЄС для сприяння економічній згуртованості та справедливому розвитку в усьому регіоні.

Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА) була створена в 1994 році для інтеграції економік США, Канади та Мексики. Головною метою угоди було сприяти вільному переміщенню товарів, послуг і капіталу між країнами-учасницями, зміцнюючи таким чином їх економіку та підвищуючи конкурентоспроможність регіону на світовому ринку. Особливу увагу було приділено вирішенню економічних розбіжностей, зокрема між розвиненими економіками Сполучених Штатів і Канади та менш розвиненою економікою Мексики. НАФТА мала на меті досягнення кількох ключових цілей:

- Зменшення торгових бар'єрів шляхом скасування тарифів і квот на більшість товарів.

- Стимулювання іноземних інвестицій та залучення капіталу до Мексики для збільшення зайнятості та модернізації виробничих потужностей.

- Збільшення експорту шляхом розширення доступу мексиканських продуктів до ринків США та Канади на підтримку місцевих виробників.

- Підвищення загального добробуту шляхом економічної інтеграції та зростання з надією на зменшення бідності та збільшення тривалості життя.

2. Позитивний вплив НАФТА на економічний розвиток

НАФТА мала значний вплив на економіку країн-учасниць, хоча результати були різними залежно від країни: за перші 20 років НАФТА торгівля між трьома країнами зросла втричі. Мексика помітно розширила свій експорт, зокрема до Сполучених Штатів, що стимулювало її економічне зростання. Наприклад, частка мексиканського експорту, призначеного для Сполучених Штатів, зросла з 70% у 1993 році до понад 80% у 2000-х роках.

Іноземні інвестиції в Мексиці значно зросли, сприяючи розвитку промисловості. Примітно, що *maquiladoras* — експортно-орієнтовані підприємства, що зосереджуються на регіонах поблизу кордону зі США — процвітали.

НАФТА також сприяла створенню регіональних ланцюгів створення вартості, зокрема в автомобільному, електронному та сільськогосподарському секторах. Товари вироблялися частинами в кількох країнах, що призвело до зниження витрат виробництва та підвищення конкурентоспроможності.

Крім того, збільшення експорту та зайнятості сприяло підвищенню добробуту. Завдяки цьому економічному прогресу рівень бідності в

Мексикі знизився, а середній клас отримав більше можливостей для підвищення рівня життя.

3. Обмеження та проблеми NAFTA

Незважаючи на свої успіхи, NAFTA намагалася вирішити певні важливі проблеми, зокрема економічні диспропорції:

Нерівність між країнами: Мексиканська економіка недостатньо зблизилася з економікою Сполучених Штатів і Канади. Незважаючи на зростання інвестицій та експорту, економічна структура Мексики залишалася залежною від низькокваліфікованої робочої сили, а високотехнологічні галузі розвивалися повільно.

Регіональна нерівність у Мексиці: Інвестиції були переважно зосереджені в північних регіонах Мексики, які розташовані ближче до кордону зі США. Це залишило південні регіони значно менш розвиненими, що загострило внутрішні диспропорції.

Соціальні проблеми: мексиканські фермери зіткнулися зі зниженням конкурентоспроможності через приплив дешевої сільськогосподарської продукції зі Сполучених Штатів, що призвело до масового безробіття в сільській місцевості. Збільшення економічної нерівності стимулювало масову міграцію до Сполучених Штатів, що призвело до посилення напруженості між країнами.

Залежність від США

Економіка Мексики стала значною мірою залежною від Сполучених Штатів. Приблизно 80% експорту Мексики спрямовано на ринок США, що робить її вразливою до економічної кризи в цій країні. Наприклад, під час фінансової кризи 2008 року ВВП Мексики впав майже на 6%.

Перехід на USMCA як стратегія подолання дисбалансу

У 2020 році NAFTA була замінена новою угодою за участю США, Мексики та Канади, відомою як USMCA. Ця угода відображає уроки, отримані з NAFTA, і спрямована на вирішення кількох ключових питань:

- Підвищення заробітної плати на виробництві: Виробники автомобілів тепер зобов'язані платити мінімальну заробітну плату в розмірі 16 доларів США за годину на більшості підприємств, щоб допомогти подолати різницю в доходах працівників.

- Захист прав працівників: у Мексиці запроваджено посилений захист профспілок і трудових прав.

- Покращення екологічних стандартів: Нові правила спрямовані на зниження рівня забруднення в прикордонних регіонах.

NAFTA істотно вплинула на економічний розвиток країн-учасниць; однак це не повністю вирішило проблему економічної диспропорції. Хоча Мексика виграла від збільшення експорту та припливу інвестицій, внутрішні регіональні відмінності та залежність від Сполучених Штатів залишаються критичними проблемами.

Оновлені умови USMCA спрямовані на усунення структурних недоліків NAFTA, але досягнення довгострокового успіху вимагатиме додаткових реформ у Мексиці, зосереджених на диверсифікації економіки, підвищенні освітніх стандартів і сприянні інноваціям.

3.1.3 Дослідження впливу міжнародної фінансової допомоги

Вплив фінансування Європейського Союзу на економічну нерівність

Фінансування Європейського Союзу (ЄС) відіграє важливу роль у вирішенні питання економічного розвитку, сприяння інтеграції між державами-членами та пом'якшення соціально-економічної нерівності між регіонами. Однак ефективність цих механізмів фінансування залежить від особливостей країн і регіонів, а також від спроможності урядових органів ефективно використовувати ці ресурси.

1. Основні механізми фінансування ЄС

Структурні фонди ЄС, зокрема Європейський фонд регіонального розвитку (ЄФРР) і Європейський соціальний фонд (ЕСФ), спеціально розроблені для усунення регіональних диспропорцій, покращення

інфраструктури та стимулювання можливостей працевлаштування. Фонди згуртування спрямовані на підтримку менш розвинених регіонів, що характеризуються ВВП на душу населення нижче 75% від середнього в ЄС.

Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільської місцевості (EAFRD) спрямований на модернізацію сільськогосподарської практики, розвиток інфраструктури в сільській місцевості та покращення загальної якості життя сільського населення.

Інвестиційні ініціативи, такі як Horizon Europe, який зосереджується на дослідженнях та інноваціях, і Connecting Europe Facility, який підтримує інфраструктурні проекти, є ключовими для загального економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності в ЄС.

2. Позитивний вплив фінансування ЄС на диспропорції

Інвестиції в інфраструктуру, включаючи будівництво доріг, мостів, закладів освіти та охорони здоров'я, суттєво сприяють економічному розвитку слаборозвинутих регіонів. Створення робочих місць є ще однією важливою сферою, на яку впливає фінансування ЄС, особливо у віддалених районах, де створення робочих місць є важливим для сталого розвитку.

Субсидії, надані через фінансування ЄС, дозволяють менш конкурентоспроможним регіонам запроваджувати сучасні технології, відповідно підвищуючи продуктивність і конкурентоспроможність.

Фінансова підтримка, спрямована на освіту, професійне навчання та постійний професійний розвиток, відіграє життєво важливу роль у пом'якшенні соціальної нерівності. Крім того, такі ініціативи, як Erasmus+, сприяють мобільності молодих людей, сприяючи розвитку кваліфікованої робочої сили.

Фінансування ЄС відіграло важливу роль у збільшенні доходів фермерів через субсидії, а також у сприянні розвитку агротуризму та екологічного бізнесу, які є важливими для сталого розвитку сільської місцевості.

Програми ЄС заохочують створення інноваційних стартапів і наукових досліджень, а також інтеграцію цифрових технологій. Ці ініціативи мають вирішальне значення для скорочення розриву між традиційними промисловими регіонами та регіонами, які характеризуються високим технологічним прогресом.

3. Негативні аспекти та ризики фінансування ЄС

Нерівномірний розподіл фінансування може призвести до того, що більш розвинені регіони отримають непропорційну частку ресурсів ЄС, пояснюючи перевагу адміністративних можливостей. Як наслідок, менш розвинені території часто отримують недостатню підтримку, що посилює існуючу диспропорцію. Поширеність корупції та неправильне управління коштами в деяких державах-членах ще більше знижує ефективність цих програм у подоланні регіональної нерівності.

Ненавмисним наслідком фінансування ЄС є потенційна залежність певних регіонів від цих ресурсів, що може перешкоджати появі незалежних економічних ініціатив. Ця залежність може придушити місцеву винахідливість і підприємливість, що призведе до стагнації економічного середовища.

Великі підприємства, особливо ті, що розташовані в промислових і фінансових центрах, як правило, отримують більше переваг від грантів і субсидій ЄС порівняно з малими та середніми підприємствами (МСП), розташованими у віддалених районах. Ця невідповідність не тільки зміцнює існуючі структури влади, але й обмежує потенціал для збалансованого економічного зростання в регіонах.

Інвестиції в освіту та програми мобільності, що фінансуються ЄС, можуть ненавмисно сприяти витоку мізків, коли кваліфіковані спеціалісти мігрують у більш розвинені регіони чи країни. У результаті ця міграція може посилити регіональні відмінності через виснаження людського капіталу в менш розвинених регіонах.

4. Приклади впливу фінансування ЄС

Польща

Польща - одна з тих держав, яку найбільше фінансував ЄС, що сприяло значному прогресу в інфраструктурі, включаючи автостради та залізниці, а також створенню робочих місць і зростанню ВВП. Незважаючи на ці покращення, диспропорції між міськими центрами, такими як Варшава, та сільськими районами зберігаються, що вказує на те, що лише фінансування ЄС недостатньо для подолання розриву в розвитку.

Іспанія

Кошти ЄС відіграли вирішальну роль у сприянні розвитку таких регіонів, як Андалусія та Галісія. Проте проблеми залишаються, оскільки еміграція молоді до більш розвинених регіонів, таких як Мадрид і Барселона, частково підриває позитивний вплив інвестицій ЄС у ці регіони.

Україна (як країна-партнер)

Хоча Україна не є членом ЄС, вона отримує фінансування через такі ініціативи, як ENPARD та Horizon Europe. Ці ресурси відіграли важливу роль у сприянні розвитку інфраструктури, розвитку сільських територій і зміцненні демократичних інститутів. Примітно, що умови, пов'язані з фондами ЄС, які зобов'язують зусилля по боротьбі з корупцією, призвели до покращення практики управління ресурсами.

5. Альтернативи та вдосконалення політики ЄС

Важливим є стратегічний зсув у бік інтегрованого розвитку, який наголошує на включенні слабших регіонів до пан'європейського ринку. Цей підхід має надавати пріоритет підтримці МСП, які є життєво важливими для регіональної економічної стабільності.

Інвестиції в навчання місцевих органів влади для оптимізації використання коштів ЄС є критично важливими. Посилений нагляд за прозорістю та ефективністю витрачання коштів може значно пом'якшити ризики, пов'язані з безгосподарністю.

Поширення інноваційних програм на менш розвинені регіони є необхідним для створення робочих місць і підвищення продуктивності, сприяння більш справедливій економічній сфері в ЄС.

Програми, спрямовані на вирішення проблеми відтоку молоді та кваліфікованих кадрів із віддалених регіонів, є важливими для відновлення демографічного балансу та забезпечення сталого регіонального розвитку.

Фінансування ЄС має значний потенціал для пом'якшення економічної нерівності між регіонами та країнами. Це сприяє покращенню інфраструктури, розвитку людського капіталу та просуванню інновацій. Однак для оптимізації цих переваг вкрай важливо підвищити прозорість та ефективність використання коштів, стимулювати місцевий розвиток та врахувати унікальні особливості різних регіонів.

Роль Міжнародного валютного фонду (МВФ) у формуванні економічної політики його країн-членів є багатогранною та глибоко впливовою, особливо для тих, хто отримує фінансову допомогу. Вплив інтервенцій МВФ може проявлятися як позитивними, так і негативними наслідками для залучених економік, часто сприяючи існуючим дисбалансам.

Позитивний вплив МВФ:

1. Макроекономічна стабілізація: МВФ допомагає країнам у подоланні кризи платіжного балансу, тим самим сприяючи стабілізації національних валют і пом'якшенню інфляції. Такі заходи можуть ефективно зменшити економічні дисбаланси в короткостроковій перспективі, сприяючи більш стабільному економічному середовищу.

2. Структурні реформи: Умови, пов'язані з допомогою МВФ, часто вимагають проведення структурних реформ, спрямованих на підвищення економічної ефективності. Ці реформи можуть бути зосереджені на різних сферах, включаючи боротьбу з корупцією, оптимізацію державних витрат і

приватизацію неефективних державних підприємств. Такі заходи спрямовані на сприяння сталому економічному зростанню.

3. Фінансова підтримка в кризових ситуаціях: Позики МВФ служать критично важливим фінансовим джерелом порятунку для країн, які перебувають у скрутному економічному стані, дозволяючи їм запобігти серйозним економічним кризам. Ця підтримка може запобігти виникненню значних розбіжностей між регіонами, секторами чи групами населення під час економічних потрясінь.

Негативний вплив МВФ:

1. Соціальна нерівність: Рекомендації, надані МВФ, часто передбачають заходи жорсткої економії, які можуть включати скорочення державних витрат, збільшення податків або скорочення субсидій. Така політика може посилити соціальну нерівність і спровокувати соціальні заворушення, потенційно підриваючи саму стабільність, на досягнення якої спрямовані втручання МВФ.

2. Підвищена залежність: Країни, які часто співпрацюють з МВФ, можуть стати залежними від зовнішньої фінансової підтримки. Ця залежність може обмежити їхню економічну та політичну автономію, обмежуючи їхню здатність проводити незалежну економічну політику, яка відповідає місцевим умовам.

3. Дисбаланс в економічній структурі: політичні рецепти МВФ можуть часом не враховувати унікальні характеристики окремих секторів або регіональних економік. Цей розрив може посилити існуючі регіональні чи галузеві диспропорції, зрештою підриваючи намічені економічні покращення та сприяючи структурним дисбалансам.

Лібералізація економіки, за яку часто виступає Міжнародний валютний фонд (МВФ), може призвести до витіснення вітчизняних виробників міжнародними корпораціями. Це явище створює значний

дисбаланс між внутрішнім і зовнішнім секторами економіки, тим самим підриваючи місцеву промисловість.

Емпіричні докази впливу МВФ: тематичні дослідження

1. Україна: умови, висунуті МВФ, такі як впровадження підвищених тарифів на енергоносії та реформи пенсійної системи, сприяли макроекономічній стабілізації. Однак ці заходи водночас посилили соціальну нерівність, особливо серед уразливих груп населення.

2. Аргентина: У різних випадках суворі умови допомоги МВФ спровокували економічні та соціальні кризи. Це призвело до посилення нерівності та дисбалансів у розподілі доходів, що свідчить про несприятливі наслідки жорстких економічних реформ.

МВФ має значний вплив на економічну політику країн-учасниць, але його методології часто ґрунтуються на універсальних структурах, які неадекватно враховують унікальні характеристики окремих країн. Цей універсальний підхід може як стабілізувати економіку, так і поглибити існуючі диспропорції між різними соціальними групами, регіонами та секторами. Для успішної співпраці з МВФ уряди повинні адаптувати рекомендації до національних обставин і прагнути підтримувати рівновагу між макроекономічною стабільністю та соціальною справедливістю.

Крім того, допоміжне фінансування відіграє вирішальну роль у подоланні економічних криз і сприянні розвитку інфраструктури. Однак непропорційні інвестиції у великі міські центри та резонансні проекти можуть сприяти розбіжностям, стимулюючи міграцію молоді з менших міст до великих. Ця міграція ще більше підриває потенціал сільської місцевості.

Отже, МВФ може відігравати вирішальну роль у сприянні економічній стабільності та просуванні реформ, та його втручання також може призвести до негативних наслідків, які вимагають ретельного розгляду та індивідуальних підходів для задоволення різноманітних потреб країн-членів.

3.1.4. Аналіз результатів реалізації Цілей сталого розвитку

1. Загальні досягнення

Прогрес у напрямку досягнення ЦСР дав значні результати в різних сферах:

Таблиця 1.3 - Цілі Сталого Розвитку та їх результати в цілому

Цілі	Досягнення
1. Викорінення бідності	Залишаються вагомими виклики, без сильних змін
2. Викорінення голоду	Особлива увага до безпеки, без сильних змін
3. Міцне здоров'я і благополуччя	Особлива увага до безпеки, ситуація покращується
4. Якісна освіта	Залишаються вагомими виклики, без сильних змін
5. Гендерна рівність	Залишаються вагомими виклики, ситуація покращується
6. Чиста вода та належні санітарні умови	Залишаються вагомими виклики, без сильних змін
7. Відновлювана енергія	Залишаються вагомими виклики, ситуація покращується
8. Гідна праця та економічне зростання	Залишаються вагомими виклики, без сильних змін
9. Промисловість, інновації та інфраструктура	Залишаються вагомими виклики, ситуація покращується
10. Скорочення диспропорцій	Залишаються вагомими виклики, дані відсутні
11. Сталий розвиток міст і громад	Особлива увага до безпеки, без сильних змін
12. Відповідальне споживання та виробництво	Залишаються вагомими виклики, без сильних змін

13. Боротьба зі змінами клімату	Залишаються вагомими виклики, без сильних змін
14. Збереження морських ресурсів	Особлива увага до безпеки, без сильних змін
15. Захист та відновлення екосистем суші	Особлива увага до безпеки, без сильних змін
16. Мир та справедливість	Особлива увага до безпеки, без сильних змін
17. Партнерство заради сталого розвитку	Залишаються вагомими виклики, без сильних змін

Джерело: [40, ст. 17]

Таблиця 2.3 - Цілі Сталого Розвитку та їх результати у різних державах

Цілі	США	Китай	Японія	Україна*	ЄС	Африка	Пд. Америка
1.Викорінення бідності	Покращення	Досягнуто успіху	Досягнуто успіху	Немає даних	Повністю подолано	В основному без змін, в деяких державах погіршення ситуації	В більшості без змін, деякі покращили ситуацію
2.Викорінення голоду	Покращення	Без змін	Погіршення	Без змін	Ризики залишаються без змін	В основному без змін, в деяких державах	Без змін

						погіршення ситуації	
3. Міцне здоров'я	Покращення	Покращення	Покращення	Покращення	Покращення	В основному без змін, в деяких державах покращення ситуації	Одні країни без змін, а інші - покращення
4. Якісна освіта	Без змін	Немає даних	Покращення	Без змін	Без змін	В основному без змін, в деяких державах покращення ситуації	Одні країни без змін, а інші - покращення
5. Гендерна рівність	Покращення	Без змін	Без змін	Покращення	Покращення, в деяких державах досягнуто успіху	В основному без змін, в деяких державах покращення ситуації	Покращення, деякі держави досягли успіху
6. Чиста	Без змін	Покращення	Покращення	Покращення	Покращення	Покращення	Покращення,

вода							деякі держави досягли успіху
7. Відновлювана енергія	Покращення	Покращення	Покращення	Покращення	Покращення, в деяких державах досягнуто успіху	В основному без змін, в деяких державах покращення ситуації	Покращення
8. Гідна праця і економічне зростання	Без змін	Без змін	Покращення	Без змін	Покращення	В основному без змін, в деяких державах покращення ситуації	Одні країни без змін, а інші - покращення
9. Промисловість, інновації, інфраструктура	Покращення	Досягнуто успіху	Покращення	Покращення	Покращення, в деяких державах досягнуто успіху	Одні країни без змін, а інші - покращення	Покращення
10. Скорочення	Без змін	Покращення	Немає даних	Досягнуто успіху	В більшості	Немає даних	В деяких погірше

диспропорцій					покращення, в деяких державах досягнуто успіху, в деяких - погіршення ситуації		ння, в деяких - немає даних
11. Розвиток міст і громад	Покращення	Покращення	Покращення	Без змін	Покращення, в деяких державах досягнуто успіху	Без змін	Одні країни без змін, а інші - покращення
12. Відповідальне споживання та виробництво	Ризики залишаються	Без змін	Покращення	Без змін	В основному без змін або погіршення ситуації	Покращення	Покращення
13. Боротьба зі змінами клімату	Ризики залишаються	Без змін	Без змін	Без змін	Покращення	Покращення, деякі держави досягли	Покращення, деякі держави досягли у

						успіху	спіху
14. Відновлення морських екосистем	Покращення	Без змін	Без змін	Без змін	Покращення	Покращення, погіршення, без змін, немає даних	Без змін
15. Відновлення екосистем суші	Ризики залишаються	Без змін	Без змін	Без змін	Без змін	В основному без змін, в деяких державах покращення ситуації	Без змін
16. Мир та справедливість	Ризики залишаються	Покращення	Без змін	Покращення	В основному без змін, в деяких державах покращення ситуації	В основному без змін, в деяких державах покращення ситуації	Без змін
17. Партнерство	Покращення	Без змін	Покращення	Покращення	Покращення, деякі держави досягли успіху	Одні країни без змін, а інші - покращення	Покращення, деякі держави досягли успіху

Джерело: [40, ст 24-30]

*- Дані щодо України ще до лютого 2022, з того часу не оновлювались.

1.1. Викорінення бідності (ЦСР 1)

Протягом останнього десятиліття головною темою було скорочення крайньої бідності. Емпіричні дані вказують на зниження глобальної поширеності крайньої бідності, яка визначається як життя менш ніж на 2,15 долара на день, починаючи з 1990 року. Примітно, що країни із середнім рівнем доходу, особливо в Азії, продемонстрували значний прогрес у цій сфері[74].

1.2. Викорінення голоду (ЦСР 2)

Хоча численні зусилля були спрямовані на викорінення голоду, останні дані свідчать про тривожне збільшення кількості людей, які страждають від голоду. Це відродження пояснюється сукупністю факторів, зокрема тривалими конфліктами, загостренням наслідків зміни клімату та економічними потрясіннями. Тим не менш, деякі країни досягли успіху у зміцненні продовольчої безпеки за допомогою інноваційних сільськогосподарських методів і політики. Однак загальна тенденція вказує на глобальне зростання проблем, пов'язаних з голодом, підкреслюючи взаємодію між викликами, пов'язаними з кліматом, економічною нерівністю та громадянськими заворушеннями.

1.3. Якісна освіта (ЦСР 4)

В Африці на південь від Сахари, 50 % дітей все ще не відвідують школу[28].

У період з 2013 по 2023 фінансовий рік Світовий банк впровадив загалом 48 освітніх проектів у 19 країнах Латинської Америки та Карибського басейну (LAC). Ця ініціатива відображає стратегічне зобов'язання покращити освітні результати та вирішити різноманітні освітні проблеми, з якими стикаються ці країни[75].

Доступ до якісної освіти покращився в кількох регіонах, особливо на користь маргінальних груп, зокрема дівчат і молоді. Досягнення цифрових технологій відіграли вирішальну роль у підвищенні якості та доступності освіти. Однак постійні відмінності між містом і селом і тривалі наслідки пандемії COVID-19 є суттєвими перешкодами для досягнення справедливих освітніх результатів. Цифровий розрив, особливо помітний у сільській місцевості та віддалених районах, продовжує перешкоджати прогресу, що вимагає цілеспрямованих втручань для забезпечення інклюзивного доступу до освіти для всіх демографічних груп.

2. Досягнення екологічних цілей

Досягнення екологічних цілей представляє величезні виклики, які вимагають глобальної координації, інноваційних стратегій і значних фінансових інвестицій.

2.1. Зміна клімату (ЦСР 13)

Прискорення глобального потепління є актуальною проблемою, що спонукає багато країн збільшити свої інвестиції у відновлювані джерела енергії та стратегії адаптації до зміни клімату. Проте загальний прогрес у пом'якшенні кліматичних змін залишається неадекватним. Поступовий перехід до відновлюваних джерел енергії спостерігається в багатьох країнах, що підкріплюється зобов'язаннями, встановленими в рамках Паризької кліматичної угоди, яка зіграла вирішальну роль у зміцненні глобальних зусиль щодо скорочення викидів парникових газів. Незважаючи на ці досягнення, прогнози вказують на те, що світ рухається по траєкторії, яка ризикує перевищити критичні порогові значення глобального потепління, зокрема межу +1,5°C.

2.2. Життя на землі (ЦСР 15)

Помітного прогресу було досягнуто в розширенні природоохоронних територій, таких як ліси та природні заповідники. Проте деградація земель продовжується, спричинена нерациональною

експлуатацією природних ресурсів. Ця деградація сприяє постійній втраті екосистем і біорізноманіття, викликаючи тривожні занепокоєння щодо екологічної стійкості.

2.3. Життя під водою (ЦСР 14)

Деякі країни успішно започаткували програми, спрямовані на відновлення морських екосистем; однак такі проблеми, як забруднення, зокрема забруднення океану пластиком і підвищення кислотності води, продовжують становити серйозну загрозу для морського біорізноманіття та здоров'я екосистем.

3. Соціальна справедливість

Реалізація соціальної рівності є важливою передумовою сталого розвитку.

3.1. Гендерна рівність (ЦСР 5)

Спостерігається помітне збільшення представництва жінок на керівних посадах; однак у багатьох країнах зберігається розбіжність у доступі до ресурсів і ринків праці. Незважаючи на те, що прогрес досягається, він залишається млявим, оскільки жінки продовжують стикатися з дискримінацією, нерівністю в оплаті праці та обмеженими можливостями для політичної участі.

3.2. Мир і справедливість (ЦСР 16)

Поширення конфліктів і порушення прав людини викликають серйозне занепокоєння в різних регіонах світу. Незважаючи на те, що кількість міжнародних ініціатив, спрямованих на запобігання конфліктам і захист прав людини, зростає, постійні проблеми, пов'язані з військовими конфліктами та авторитарним правлінням у багатьох сферах, продовжують підривати ефективну реалізацію цієї мети.

4. Вплив глобальних криз на цілі сталого розвитку (ЦСР)

Глобальні виклики, зокрема пандемія COVID-19, кліматичні катастрофи та збройні конфлікти, суттєво вплинули на досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР).

COVID-19: пандемія стала значною перешкодою для досягнення ЦСР, уповільнюючи прогрес у різних секторах. Основні побічні ефекти включають:

- Збільшення розбіжностей у доступі до послуг охорони здоров'я, що впливає на виконання ЦСР 3 (Гарне здоров'я та благополуччя).

- Порушення освітніх систем, де дистанційне навчання стало недоступним для багатьох дітей, що вплинуло на ЦСР 4 (Якісна освіта).

- Посилення економічної нестабільності, що сприяє ескалації рівня бідності, відповідно до ЦСР 1 (Ні бідності).

Військові конфлікти: збройні конфлікти загострюють виклики, з якими стикаються під час досягнення ЦСР, що призводить до:

- Руйнування об'єктів критичної інфраструктури, в тому числі закладів освіти та охорони здоров'я.

- Масове переміщення населення, що завершується значною вимушеною міграцією та кризами біженців.

5. Регіональні особливості

5.1. Європа: Європа стала лідером у реалізації ЦСР, зокрема в екологічних ініціативах, гендерній рівності та інноваціях. Однак він бореться з проблемами, пов'язаними з економічною стагнацією та демографічними змінами[40, ст 24].

5.2. Африка: хоча помітні успіхи були досягнуті в освіті та доступі до чистої води, високий рівень бідності та залежність від іноземної допомоги є постійними перешкодами для сталого розвитку[40, ст. 28-29].

5.3. Азія: регіон став свідком значного прогресу в розвитку технологій та інфраструктури. Тим не менш, проблеми навколишнього середовища та зростаюча нерівність залишаються актуальними

проблемами, які необхідно вирішити для підвищення суспільного добробуту[40, ст. 25-26].

Незважаючи на помітні досягнення в досягненні Цілей сталого розвитку, поточне впровадження стикається зі значними перешкодами, включаючи глобальні кризи, несправедливість і екологічні загрози. Досягнення успіху до 2030 року вимагатиме узгоджених колективних дій, відповідної фінансової підтримки та непохитної політичної відданості з боку всіх країн. Вирішення нерівномірного прогресу між країнами, а також проблеми фінансування та координації є обов'язковими. Крім того, залучення приватного сектору та громадянського суспільства до реалізації проектів, а також комплексна увага до інтеграції екологічних, соціальних та економічних аспектів у національні програми розвитку будуть критичними для просування ЦСР. Ефективні механізми моніторингу та звітності можуть значно прискорити прогрес у досягненні цих глобальних цілей.

3.2. Моделювання сценаріїв зменшення економічної нерівності

Прогнозування динаміки економічних диспропорцій

Очікується, що до 2030 року світова економіка зазнає ескалації економічної диспропорції, насамперед під впливом різної адаптації до технологічного прогресу, демографічних змін, геополітичної напруженості та екологічних проблем. Очікується, що ці фактори посилять нерівність як між країнами, так і всередині них, що призведе до значних наслідків для економічної політики та соціальної стабільності. Оскільки різні регіони та країни долають ці складнощі, здатність ефективно вирішувати та пом'якшувати ці розбіжності матиме вирішальне значення для сприяння справедливому економічному розвитку в найближчі роки.

1. Глобальні тенденції

1.1. Технологічна нерівність

Розвинені країни швидше просуваються в інтеграції нових технологій, включаючи штучний інтелект, робототехніку та зелену енергетику. Країни, що розвиваються, ризикують зіткнутися з «економічним старінням», якщо не зможуть інвестувати в цифрову трансформацію.

Цифровий розрив зростає, понад 2 мільярди людей потенційно залишаються без доступу до Інтернету чи базових технологій, що значно гальмує їхній економічний розвиток. Хоча технологічний прогрес може стимулювати економічне зростання, він водночас створює нові виклики.

Такі провідні країни, як США, ЄС, Японія та Китай, отримують першочергові переваги автоматизації, штучного інтелекту, квантових обчислень та ініціатив із зеленої енергії. Країни, що розвиваються, часто страждають від нестачі фінансових і людських ресурсів, необхідних для ефективного впровадження цих технологій.

1.2. Демографічні зміни

Демографічне підґрунтя істотно впливає на формування та реалізацію економічної політики. Зокрема, очікується, що старіння населення, яке спостерігається в Сполучених Штатах, Японії, Європейському Союзі та Китаї, призведе до нестачі робочої сили, що супроводжується збільшенням витрат на соціальну допомогу. Оскільки економіка цих країн бореться з наслідками старіння демографічного профілю, коригування політики матиме вирішальне значення для пом'якшення потенційних економічних зривів.

Прогнозується значне зростання населення в таких регіонах, як Африка та Південна Азія. Однак без значних інвестицій в освіту та інфраструктуру це демографічне зростання може загострити проблеми, пов'язані з масовим безробіттям і неповною зайнятістю. Співставлення старіючих суспільств і зростання молоді в різних регіонах вимагає тонкого

підходу до економічної політики, яка враховує як динаміку ринку праці, так і потребу в сталому розвитку.

1.3. Зміна клімату

Перехід до «зеленої» економіки дає неоднакові переваги для різних регіонів світу, віддаючи перевагу заможнішим країнам, які мають фінансові можливості для інвестицій у стійкі технології. Розвинуті країни все більше спрямовують інвестиції в перехід до зелених енергетичних рішень, використовуючи інновації та розвиток інфраструктури. Проте країни, що розвиваються, залишаються переважно залежними від традиційних джерел енергії, що перешкоджає їхній здатності адаптуватися до економічного підґрунтя.

Крім того, бідні країни, особливо в Африці та Південній Азії, непропорційно несуть основний тягар впливу зміни клімату, зазнаючи все більших інцидентів кліматичних катастроф, таких як посухи та повені. Ці небезпеки не тільки загрожують джерелам існування, але й обтяжують обмежені ресурси, доступні для зусиль з адаптації. Феномен кліматичних біженців, чисельність яких, за прогнозами, досягне приблизно 200 мільйонів осіб до 2030 року, створить додаткові проблеми, зчинить значний тиск на економіку приймаючих країн. Вирішення цих взаємопов'язаних проблем зміни клімату та економічної нерівності вимагає глобального зобов'язання щодо справедливого розподілу ресурсів та інвестицій у адаптаційну здатність.

1.4. Економічна глобалізація

Економічна глобалізація зараз сповільнюється, головним чином через ескалацію геополітичної напруженості, зокрема між Сполученими Штатами та Китаєм, а також санкції Європейського Союзу, запроваджені проти Росії. Ці фактори сприяють значному скороченню міжнародних торгових потоків.

У цьому контексті передбачається, що регіоналізація економічної діяльності зміцнить економічні позиції таких регіонів, як Європейський Союз і Південно-Східна Азія. Країни, які залишаються ізольованими від цих регіональних блоків, швидше за все, зіткнуться з обмеженим доступом до критично важливих глобальних ринків. Крім того, країни, які значною мірою залежать від експорту сировини (наприклад, Венесуела та Нігерія), можуть зіткнутися зі значними втратами доходів через зниження попиту на традиційні джерела енергії, оскільки глобальна економіка переходить до альтернативних енергетичних рішень.

2. Регіональні прогнози: розвинені країни (США, ЄС, Японія)

Технологічна основа у розвинених країнах характеризується сильним акцентом на досягненнях у сфері штучного інтелекту, робототехніки та зеленого сектора. Значні інвестиції в ці сфери сигналізують про прагнення зберегти технологічне лідерство, що має вирішальне значення для підтримки економічної конкурентоспроможності.

Однак ці країни стикаються з кількома ризиками, включаючи старіння населення, яке сприяє дефіциту робочої сили, а також зростаюча різниця в доходах і можливостях між висококваліфікованими високооплачуваними працівниками та їх некваліфікованими колегами. Ці соціально-економічні виклики вимагають стратегічного втручання для забезпечення справедливого зростання.

Зростання автоматизації має на меті послабити певний тиск на ринку праці, пов'язаний з дефіцитом робочої сили. Крім того, очікується, що такі сектори, як освіта та охорона здоров'я, стануть основними рушійними силами економічного зростання, реагуючи як на демографічні зміни, так і на зміну потреб споживачів.

Крім того, очікується, що перехід на зелену енергетику дасть подвійний ефект: хоча він значно скоротить викиди вуглецю та сприятиме екологічній стійкості, він також може призвести до підвищення цін на

енергію, що стане проблемою як для споживачів, так і для бізнесу. Вирішення цих складнощів вимагає всебічного розуміння взаємодії між технологічним прогресом, динамікою праці та екологічною політикою.

2.2. Китай

Китай готовий зберегти свій статус важливого гравця світової економіки; однак він стикається з критичними викликами, включаючи потенційний демографічний спад і скорочення внутрішнього попиту. Тривала торгова напруженість із західними країнами ще більше ускладнює її економічну стабільність.

У відповідь на ці виклики, Китай зміщує свою стратегічну увагу на розвиток зелених технологій і зміцнення внутрішнього ринку. Інвестиції в інновації та інфраструктуру є ключовими для сприяння сталому економічному зростанню, за прогнозами ВВП у найближчому майбутньому досягне приблизно 30 трильйонів доларів. Ці стратегічні пріоритети є важливими для подолання складних умов внутрішнього та зовнішнього економічного тиску.

2.3 Країни, що розвиваються: фокус на Індії, Африці та Латинській Америці

Індія має потенціал для того, щоб стати відомим виробничим центром, залежно від її здатності ефективно інтегрувати свою молодь у робочу силу. Переваги, які сприяють цьому переходу, включають переважно молодую робочу силу, розвиток сектору інформаційних технологій і зростаючий попит на внутрішньому ринку. Однак для реалізації цього потенціалу необхідно вирішити такі критичні проблеми, як диспропорції між містом і селом та стійкість до екологічних змін.

Африканський континент стоїть на роздоріжжі, що вимагає значних інвестицій як в освіту, так і в інфраструктуру. Проте вона стикається з ризиком залишитися маргіналізованою в глобальному економічному суспільстві. Вирішення серйозних проблем, таких як корупція, політична

нестабільність і недостатній рівень освіти та охорони здоров'я, є важливим для економічного відновлення. Якщо цими обмеженнями вдасться впоратися, поєднання інвестицій у природні ресурси та інфраструктуру разом із швидким зростанням населення стане шляхом до сталого розвитку африканських економік.

Тим часом країни Латинської Америки можуть наростити стійкість завдяки диверсифікації своєї економічної діяльності, зокрема у сферах туризму, відновлюваних джерел енергії та місцевого виробництва. Зосередившись на даних секторах, ці країни могли б пом'якшити турбулентність своїх економік, пов'язані з глобальними зрушеннями в бік більш екологічної економіки, і зменшити свою історичну залежність від експорту сировини, таких як нафти та металів.

2.4 Прогноз для України до 2030 року: детальний аналіз

2.4.1. Регіональні відмінності

Регіони України, які зазнали найбільшої шкоди, зокрема Донецька, Луганська та Херсонська, стикаються з серйозними проблемами, для повного відновлення яких, ймовірно, знадобляться десятиліття. Відновлення серйозно зруйнованої інфраструктури в цих регіонах може стати каталізатором економічного відродження, залежно від прозорого розподілу міжнародної допомоги. Крім того, принцип децентралізації може значно сприяти регіональному розвитку за умови цільових інвестицій у сільське господарство, місцеві підприємства та сектори туризму.

Актуальною проблемою є нерівномірний розподіл ресурсів, який характеризується концентрацією інвестицій у великих міських центрах, таких як Київ, Львів та Дніпро. Ця невідповідність посилює соціально-економічний розрив і стимулює постійну міграцію населення до цих більш стабільних регіонів, зокрема до Києва та західної частини України, тим самим напружуючи ресурси та інфраструктуру в цих регіонах.

Зусилля з реконструкції вимагатимуть значних фінансових зобов'язань; За оцінками, для комплексної реабілітації зруйнованих регіонів знадобиться приблизно 100-150 мільярдів доларів. Крім того, інтеграція сільських територій у національну економіку за допомогою стратегічних інфраструктурних проєктів, що охоплюють транспортні та комунікаційні системи, матиме вирішальне значення для сприяння справедливому економічному зростанню та забезпечення того, щоб переваги відновлення поширювалися по всій країні.

2.4.2. Галузеві дисбаланси

Україна продовжує сильно залежати від експорту сировини, наприклад зерна та металів. Ця залежність у поєднанні з триваючою нестабільністю в країні призвела до низького рівня інвестицій у високотехнологічні сектори.

Зосереджуючись на ІТ-секторі, існує потенціал для збільшення його внеску у ВВП до 10-12% за рахунок експорту послуг і збільшення інвестицій. Розвиток ІТ-сектору та його інтеграція в європейський ринок може значно підвищити частку високотехнологічної продукції в економіці. Крім того, підтримка та розвиток стартапів може сприяти збільшенню частки інноваційних технологій у ВВП.

Що стосується відновлюваної енергетики, то до 2030 року є можливість забезпечити до 30% споживання енергії. Розширюючи виробництво зелених джерел енергії, зокрема сонячної та вітрової, Україна може підвищити свою енергетичну незалежність.

В агросекторі модернізація та впровадження технологій «smart-farming» є вирішальними. Залежність економіки від експорту сировини, зокрема металів і зерна, робить її вразливою до коливань світових цін.

2.4.3. Економічне зростання

Потенціал середньорічного зростання ВВП в Україні може зрости на 4-5% за умови встановлення політичної стабільності та стійкої міжнародної

підтримки. Стратегічні інвестиції в такі сектори, як інформаційні технології, відновлювана енергетика, транспорт і логістика, є важливими для зміцнення української економіки. Такі зміни не тільки зменшать залежність від зовнішньої фінансової допомоги, але й підвищать конкурентоспроможність країни на світовому ринку.

Очікується, що за стабільного середовища ВВП може щорічно зростати на 4-5%, завдяки відновленню інфраструктури та збільшенню експорту.

Інвестиції: понад 100 мільярдів доларів США планується залучити від міжнародних донорів та приватного капіталу.

Рівень бідності потенційно може знизитися до 20% (з нинішнього рівня понад 30%), якщо будуть реалізовані ефективні програми соціального захисту та зайнятості.

До 2030 року частка відновлюваної енергії в загальному споживанні енергії може зрости до 30%.

Отже, глобальний економічний дисбаланс лише поглиблюватиметься. Перед всіма країнами стоїть багато важких задач по розвитку своїх економік. В більшості це переорієнтація експортних товарів, подолання корупції, перехід на зелену енергетику, розвиток інфраструктури, логістики, технологій та IT-сфер. Адже глобалізація рухається занадто швидкими темпами і міжнародний ринок дуже жорстокий. Хто не встигне перебудувати державну економіку на новий прогресивний лад, той погрузне в інфляції, економічній залежності від країн-донорів глибоко й надовго. Тоді світова економічна диспропорція буде ще більша і статус “найбідніші країни світу” залишиться з ними назавжди.

3.3 Теоретичні алгоритми пом'якшення економічної диспропорції в контексті глобалізації

Це дослідження представляє поглиблений аналіз теоретичних алгоритмів, розроблених для зменшення економічної нерівності, породженої глобалізацією. Аналіз виходить за межі простих економічних міркувань, охоплюючи політичні, соціальні, технологічні та екологічні аспекти. Запропоновані алгоритми спрямовані на сприяння інтеграції націй у глобальну економіку, оптимізацію використання ресурсів, вирівнювання диспропорцій у розвитку та сприяння глобальній стабільності.

1. Алгоритми економічної відкритості

Глобалізація вимагає створення єдиного глобального ринку, який дозволяє необмежений рух ресурсів, товарів, послуг, капіталу та робочої сили через національні кордони. Алгоритми економічної відкритості є основою для цього.

- Лібералізація торгівлі:
  - Скасування митних зборів і нетарифних бар'єрів.
  - Створення спільних регіональних і міжнародних торговельних угод, таких як угоди під егідою Світової організації торгівлі (СОТ) і регіональних угод про вільну торгівлю.
    - Відкриття національних ринків для іноземної продукції для підвищення конкурентної динаміки.
  - Залучення іноземних інвестицій:
    - Створення зон вільної торгівлі та спеціальних економічних зон для стимулювання інвестицій.
    - Спрощення податкового регулювання та надання гарантій захисту для інвесторів.
    - Реалізація державних програм, спрямованих на стимулювання прямих іноземних інвестицій (ПІІ).
  - Розвиток експорту:

- Цільові інвестиції в сектори з потужним експортним потенціалом.

- Створення торгових агентств, які займаються просуванням національних товарів на міжнародних ринках.

Ризики:

- Потенціал для нерівного доступу до глобальних ринків, особливо невиконаних для країн, що розвиваються.

- Ризик концентрації капіталу в розвинутих економіках.

- Загострення залежності від іноземного капіталу, що може підірвати місцеву економіку.

2. Регіональна економічна інтеграція

Регіональна інтеграція постає потужним механізмом вирівнювання економічного розвитку між країнами-членами в інтеграційних рамках.

Приклади моделей інтеграції:

- Європейський Союз (ЄС):

- Створення єдиного ринку, що забезпечує вільний рух товарів, капіталу, послуг і робочої сили.

- Розгортання структурних фондів для підтримки менш розвинених регіонів, включаючи такі країни, як Греція, Португалія та країни Східної Європи.

- Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН):

- Зусилля щодо поглиблення економічної інтеграції шляхом гармонізації податкової політики та розвитку спільної інфраструктури.

- Північноамериканська угода про вільну торгівлю (NAFTA)/Угода США, Мексики та Канади (USMCA):

- Скасування мит на більшість товарів у поєднанні з ініціативами щодо стимулювання інвестицій в економічно несприятливі регіони.

- Гармонізація економічної політики між державами-членами.

- Створення спільних регіональних інституцій для сприяння співпраці.

- Запровадження єдиної валюти, прикладом якої є євро, для підвищення монетарної стабільності та економічної координації.

3. Розвиток людського капіталу

Інвестиції в освіту, охорону здоров'я та розвиток навичок є важливим шляхом до зменшення нерівності та стимулювання сталого економічного зростання.

- Сприяння міжнародним програмам обміну студентами та викладачами, таким як Erasmus та Fulbright.

- Гармонізація освітніх стандартів і взаємне визнання дипломів для сприяння глобальній освітній мобільності.

- Законодавчі рамки, які сприяють інтеграції трудових мігрантів у розвинені економіки для вирішення проблеми нестачі робочої сили.

- Ініціативи, спрямовані на припинення «витоку мізків» для пожвавлення людського капіталу в країнах, що розвиваються.

- Розширення доступу до медичних послуг за допомогою міжнародних програм фінансування для підтримки інфраструктури громадського здоров'я та покращення загального добробуту.

4. Технологічний бум

Технологія служить основним каталізатором у пом'якшенні економічної нерівності між країнами. Ефективний трансфер інновацій у поєднанні зі створенням сприятливих умов для їх впровадження значною мірою сприяє сталому економічному зростанню.

- Міжнародні угоди: Встановлення рамок, які регулюють доступ до сучасних технологій, забезпечуючи справедливий розподіл і використання.

- Спільні інвестиції в дослідження: Заохочення спільних дослідницьких ініціатив, які сприяють інноваціям і передачі знань.

- Розвиток цифрової інфраструктури:

- Забезпечення доступу до Інтернету у віддалених регіонах для подолання технологічного розриву.

- Впровадження інструментів інформаційних технологій у державне управління для підвищення ефективності управління.

- Екологічні інновації:

- Спільна розробка та впровадження «зелених» технологій, які сприяють екологічній стійкості.

5. Фінансові механізми

Фінансові ресурси є найважливішими для розвитку націй з обмеженим капіталом. Глобальні фінансові механізми відіграють вирішальну роль у вирівнюванні доступу до цих основних ресурсів.

- Міжнародні фінансові організації: Надання позик і грантів від таких організацій, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк і регіональні банки розвитку, для підтримки економічної стабільності та зростання.

- Глобальні фонди: Створення трастових фондів, призначених для підтримки проектів соціальної інфраструктури в регіонах, що розвиваються.

- Доступ до ринку капіталу: залучення іноземних інвесторів шляхом випуску облігацій розвитку, які можуть спрямовувати інвестиції в критичні сектори.

6. Екологічна стійкість

Глобалізація відкриває шляхи для спільних підходів до вирішення екологічних проблем, які впливають на економічну стабільність і зростання.

- Інвестиції у відновлювані джерела енергії: Сприяння переходу до стійких енергетичних рішень.

- Міжнародні програми зі скорочення викидів вуглецю: Участь у колективних зусиллях для пом'якшення кліматичних наслідків і сприяння екологічно чистим технологіям.

- Спільне управління природними ресурсами: Спільне управління природними ресурсами для забезпечення їх сталого використання та збереження.

7. Зменшення інституційних дисбалансів

Слабкі інституційні рамки значною мірою сприяють економічним розбіжностям як усередині націй, так і між ними.

- Реформа державного управління та антикорупційні заходи: Реалізація системних реформ, спрямованих на вдосконалення державного управління та придушення корупції.

- Гармонізація законодавства: Приведення національного законодавства у відповідність із визнаними міжнародними стандартами для сприяння послідовності та ефективності управління.

- Взаємодія з міжнародними організаціями: Співпраця з установами, такими як Transparency International, для підвищення підзвітності та прозорості.

Алгоритми глобалізації, спрямовані на усунення економічних дисбалансів, становлять багатогранну систему взаємопов'язаних дій. Успішна реалізація цих стратегій вимагає узгодження інтересів між державами, особливо між розвиненими економіками та країнами, що розвиваються. Збалансований підхід, який поєднує відкритість ринку, місцеві вимоги, екологічні стандарти та глобальну економічну справедливість, є важливим для сприяння справедливому зростанню та стабільності.

Це дослідження з'ясовує багатогранні стратегії та алгоритми, які можуть ефективно зменшити економічні розбіжності, що посилюються глобалізацією. Синтез економічної відкритості, регіональної інтеграції та

розвитку людського капіталу забезпечує комплексну основу для сприяння справедливому економічному зростанню в глобальному масштабі. Постійні дослідження та політичні інновації мають важливе значення для вирішення викликів і використання можливостей, які надає глобалізація, для досягнення сталого розвитку.

Висновки до розділу III

Міжнародні організації, такі як ООН, ВООЗ, ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО та інші доклали багато зусиль та грошей, аби зменшити диспропорції в бідних державах шляхом побудови шкіл та лікарень, збільшення доступу до початкової освіти, сприяння грамотності, заходи з інформування населення, навчальні гранти, вакцинації дітей та дорослих від ВІЛ/СНІД, COVID та інших інфекцій. Інвестиції в інфраструктуру та сприяння доступу до питної води в найбідніших та найпосушливіших регіонах світу.

Фінансування ЄС та МВФ у різні сфери держав, аби подолати бідність та диспропорції у одних випадках доволі ефективно — це розвиток інфраструктури, підвищення соціальних виплат та гуманітарна допомога тим, хто цього потребує. Але вони виставляють жорсткі умови, щодо змін в економіці, що в деяких випадках призводить до ще більших криз та диспропорцій у державах. Отож їм слід приймати стратегії до кожної держави окремо, а не діяти за жорсткими стандартами, аби результати були більш успішними.

Цілі сталого розвитку — це глобальний проєкт ООН, що має на меті подолання бідності, голоду, гендерної нерівності, фінансових диспропорцій, погіршення клімату та захист лісів й океанів. Він стосується всіх держав, вимагає зусиль усіх людей на планеті. Хороші результати все ж є, але не так багато як хотілось би. У звіті SUSTAINABLE DEVELOPMENT REPORT 2024[40, ст 17, 24-27], ми бачимо що дуже багато оранжєвих позначок, що означає “ситуація залишається важкою”, і також, на жаль, дуже багато червоних позначок, що означає “ситуація

погіршується”. Щоправда, World Bank Group у своєму крайньому звіті Poverty, Prosperity, and Planet Report 2024 Pathways Out of the Polycrisis [74, ст. 6], повідомляє нам, що до пандемії COVID-19, результати були потішними, це зараз вони пішли на спад через пандемію.

Для держав, що розвиваються, прогнозується покращення економіки та зменшення диспропорцій у тому випадку, якщо вони перейдуть на зелену енергетику, будуть розвивати експорт технологій та вже готових виробів замість сировини.

Висновки

Економічні диспропорції являють собою складне та багатогранне явище, яке потребує комплексного аналізу та системного підходу для

вирішення. Усунення цих диспропорцій має першочергове значення для досягнення економічної стабільності, соціальної справедливості та сталого розвитку. Успіх у цій справі залежить від спільних зусиль урядів, приватного сектору та громадянського суспільства, орієнтованих на досягнення довгострокових цілей.

На доступ до освіти та охорони здоров'я глибоко впливає соціально-економічний розвиток. Україна досягла успіхів у здійсненні реформ у цих секторах; однак конфлікт, що триває, створює значні виклики, які потребують міжнародної підтримки. Ключові проблеми включають регіональні відмінності, недостатнє фінансування та тривалі наслідки війни. Порівняння з іншими країнами підкреслює нагальну потребу у збільшенні інвестицій та інновацій, щоб гарантувати рівний доступ до якісних послуг.

Країни з високим ВВП на душу населення, такі як країни Європи та Японія, демонструють найкращу якість та доступність освітніх та медичних послуг. Країни, що розвиваються в таких регіонах, як Африка та Південна Америка, потребують значних глобальних інвестицій і структурних реформ для покращення цих критично важливих послуг.

Щодо України, хоча ми й входимо до категорії “країни, що розвиваються”, але наша вітчизняна медицина може сміливо конкурувати з американською та європейською.

Очікується, що до 2030 року світове співтовариство зіткнеться зі зростаючою диспропорцією між заможними та бідними країнами, а також між міськими та сільськими районами, а також високотехнологічними та традиційними секторами. У контексті України вкрай необхідно звернути увагу на наслідки поточного конфлікту та пом'якшити його через стратегічні інвестиції у відбудову. Крім того, інтеграція з Європейським Союзом і створення середовища, сприятливого для інноваційного

зростання, будуть критичними компонентами довгострокової стратегії відновлення та розвитку України.

Основні виклики включають залежність від міжнародної фінансової допомоги та триваючі ризики військових дій, які перешкоджають інвестиціям.

Позитивним є те, що європейська інтеграція забезпечує доступ до ринків ЄС, інноваційних технологій та навчальних програм, а також підтримку з боку міжнародних донорів (таких як США та ЄС) для зусиль з відновлення.

Незважаючи на виклики, пов'язані з війною, Україна має можливість використовувати зовнішню допомогу разом із власними ресурсами для пом'якшення нерівності, сприяння розвитку високотехнологічних секторів і досягнення стійкого економічного відновлення.

Зараз Україна стикається зі значними викликами через триваючу війну, яка посилила економічні дисбаланси та завадила сталому розвитку. Однак, незважаючи на ці негаразди, нація має значний потенціал, щоб подолати ці труднощі та працювати над досягненням економічної стабільності та довгострокового зростання. Завдяки цілеспрямованим політичним втручанням, міжнародній підтримці та зосередженню на відбудові інфраструктури Україна може отримати вигоду від своїх ресурсів і людського капіталу для сприяння стійкій економіці та просування до сталого розвитку до 2030 року.

Цей прогноз підкреслює важливість стратегічного планування, співпраці з глобальними партнерами та впровадження реформ, пріоритетом яких є економічне відновлення та соціально-політична стабільність.

Європейський Союз досяг значних успіхів у пом'якшенні економічної нерівності між своїми державами-членами, зокрема за допомогою політики, спрямованої на підтримку менш розвинених регіонів

і країн через структурні фонди та сприяння інтеграції в єдиний ринок. Тим не менш, між південною та північною частинами Європи, а також між західним та східним секторами зберігаються значні економічні розриви. Ці стійкі відмінності створюють серйозні проблеми, які вимагають постійних і посилених зусиль з боку ЄС для сприяння економічній згуртованості та справедливому розвитку в усьому регіоні.

Транснаціональні корпорації мають подвійну роль в економічній нерівності. ТНК можуть служити як причиною, так і потенційним вирішенням економічної диспропорції. Необхідний збалансований і відповідальний підхід до корпоративної практики, щоб гарантувати, що вигоди від присутності ТНК у приймаючих країнах є максимальними, зводячи до мінімуму потенційні негативні наслідки для місцевих громад і середовища.

За допомогою цілеспрямованих стратегій, спрямованих на усунення економічних, соціальних та екологічних диспропорцій, ТНК можуть відігравати трансформаційну роль у покращенні перспектив розвитку країн, у яких вони працюють. Однак їхня ефективність у досягненні цих цілей залежить від їх відданості відповідальній бізнес-практиці та співпраці з місцевими зацікавленими сторонами.

Роль як транснаціональних корпорацій (ТНК), так і допоміжного фінансування у вигляді кредитів МВФ, європейського фінансування є такими ж неоднозначними. Хоча вони можуть збільшувати бюджетні ресурси, підвищувати економічну конкурентоспроможність, створювати робочі місця та пом'якшувати різні економічні проблеми, вони також можуть значною мірою сприяти диспропорціям. Фінансові ресурси часто зосереджені в обмеженій кількості розвинених регіонів, залишаючи інші у відносній бідності. Така концентрація може призвести до трудової міграції до процвітаючих регіонів, тим самим посилюючи існуючу економічну

диспропорцію та створюючи проблеми для досягнення збалансованого національного розвитку.

Хоча МВФ має потенціал для пом'якшення економічної диспропорції шляхом стабілізації національних економік і сприяння необхідним реформам, наслідки запропонованих ним заходів іноді можуть породжувати більшу нерівність або інші форми соціальної нерівності. Загальний вплив інтервенцій МВФ залежить від конкретного економічного контексту кожної країни та ефективності впровадження його рекомендацій.

Таке явище як технологічна глобалізація за своєю суттю є складним, створює різноманітні перспективи, водночас створюючи значні перешкоди. Для сприяння сталому розвитку вкрай необхідно вирішити такі питання, як зменшення цифрового розриву, захист персональних даних і збереження цілісності навколишнього середовища. Лише завдяки узгодженим глобальним зусиллям ці виклики можна пом'якшити, забезпечивши рівномірний розподіл переваг технологічного прогресу між усіма секторами суспільства.

Найстабільніша економіка - це економіка ЄС та Японії. Рекордно низький рівень корупції, високі рівні ВВП, грошовий оборот, купівельна спроможність населення, медичне страхування населення та доступ до освіти. Технологічні рівні розвитку дуже високі.

Економіка Сполучених Штатів є абсолютним лідером по ВВП, грошовій масі та купівельній спроможності. Щодо доступу до медичних послуг та освіти є великі проблеми, адже мало хто може собі це дозволити. Лише багаті верстви населення можуть дозволити собі лікуватись у лікарнях та ходити до університетів, навчати своїх дітей у хороших школах. Бідні верстви населення або мають непідйомні кредити за користування цими послугами, або не користуються взагалі. Присутній невеликий рівень корупції.

У Китаї хоч і високий рівень ВВП, та низька купівельна спроможність населення, малий відсоток пільговиків і відповідно витрат на них. Доступ до освіти та медичних послуг високий, як і технологічний розвиток. Але й присутня корупція.

Згідно всіх статистик, Україна на рівні розвитку економіки конкурує з країнами Африки та Південної Америки, з точно таким же рівнем корупції. У сфері медичних послуг, освіти та технологій ми на рівні Європи та Китаю. У сфері соціальних пільг Україна пасе задніх, адже за статистикою, навіть ПАР та Бразилія виділяє на своїх пільговиків десятки мільярдів доларів, коли в Україні всього 6 мільйонів.

Країни Африки та Південної Америки відносяться до “країн, що розвиваються”. Але розвиваються повільно. Їм майже все забезпечують міжнародні фонди та організації, допоміжне кредитування та інвестиції. Але на жаль, через високий рівень корупції прогрес йде не так швидко як це очікувалось.

Отже, ми дійшли головного висновку - у всьому світі, в кожному регіоні, навіть в одній державі є диспропорції. Першочергово вони економічні, а з них вже впливають всі інші - і соціальні, і освітні, і медичні. Хоча держави і приймають різні стратегії їх подолання, але все ж вони не будуть подолані повністю, поки є чинники, які ці диспропорції збільшують, як-от ТНК чи корумпованість влади. Станом на сьогодні, кінець 2024 року, сформовано багато міжнародних організацій, фондів та регіональних об'єднань задля того аби покращити рівень життя людей в різних країнах та регіонах. Багато з них ось уже близько 70 років впроваджує успішні стратегії по подоланню економічних диспропорцій різними шляхами, такі як будівництво шкіл та лікарень у бідних регіонах, розвиток науки та інфраструктури, заслання волонтерів, інвестиції, допоміжне фінансування для підняття соціальних пільг. Успіх є і доволі великий. Все більше дітей почали доживати до дорослого віку, ходити до школи, отримувати гранти

на навчання, можливість розвивати себе та свої проєкти. Але працювати ще є над чим. Найголовніша проблема - це корупція.

Список використаних джерел

1. Annual Progress Report 2023 / GAVI The Vaccine Alliance / ст 8-9. / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.gavi.org/news/document-library/gavi-progress-report-2023>.
2. Annual Report 2011 / Nestlé / ст. 1 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.nestle.com/media/mediaeventscalendar/allevnts/publicationof2011annualreport>.
3. Annual Report 2013 / Nestlé / ст. 1 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:https://www.nestle.com/sites/default/files/asset-library/documents/library/documents/annual_reports/2013-annual-report-en.pdf.
4. Annual Review 2015 / Nestlé / ст. 0, 1 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.nestle.com/media/mediaeventscalendar/allevnts/2015-annual-report>.
5. Annual Review 2016 / Nestlé / ст. 0, 1 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.nestle.com/sites/default/files/asset-library/documents/library/documents/annual_reports/2016-annual-review-en.pdf.
6. Annual Review 2017 / Nestlé / ст. 1, 3 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.nestle.com/media/mediaeventscalendar/allevnts/2017-annual-report>.
7. Annual Review 2018 / Nestlé / ст. 1 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу https://www.nestle.com/sites/default/files/asset-library/documents/library/documents/annual_reports/2018-annual-review-en.pdf.
8. Annual Review 2019 / Nestlé / ст. 1 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.nestle.com/sites/default/files/2020-03/2019-annual-review-en.pdf>.
9. Annual Review 2020 / Nestlé / ст. 1 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.nestle.com/media/mediaeventscalendar/allevnts/2020-annual-report>.

10. Annual Review 2021 / ст. 1 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.nestle.com/media/mediaeventscalendar/allevnts/2021-annual-report>.
11. Annual Review 2022 / Nestlé / ст. 1 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.nestle.com/sites/default/files/2023-03/2022-annual-review-en.pdf>.
12. Annual Review 2023 / Nestlé / ст. 1 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.nestle.com/sites/default/files/2024-02/2023-annual-review-en.pdf>
13. Argentina GDP per capita PPP / Trading Economics / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/argentina/gdp-per-capita-ppp>.
14. Azola Legal services / Найвищі та найнижчі ставки корпоративного податку в світі 2023-2024 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://azolalegal.com/blog/najvyshhi-ta-najnyzhchi-stavky-korporatyvnogo-podatku-v-sviti-2024/>
15. Bolivia GDP per capita PPP / Trading Economics / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/bolivia/gdp-per-capita-ppp>.
16. Brazil GDP per capita PPP / Trading Economics / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/brazil/gdp-per-capita-ppp>.
17. Bureau of the Financial Service (.gov) / Financial report of the USA / ст. 32 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:[https://www.fiscal.treasury.gov/files/reports-statements/financial-report/2023/02-15-2024-FR-\(Final\).pdf](https://www.fiscal.treasury.gov/files/reports-statements/financial-report/2023/02-15-2024-FR-(Final).pdf)
18. By Shameek Rakshit, Matthew Rae, Gary Claxton, Krutika Amin, and Cynthia Cox / Peterson-KFF HEALTH SYSTEM TRECKER / The burden of medical debt in the United States / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.healthsystemtracker.org/brief/the-burden-of-medical-debt-in-the-united-states/#Share%20of%20adults%20who%20have%20medical%20debt,%20by%20health%20status%20and%20disability%20status,%202021>
19. Cambodia GDP per capita PPP / Trading Economics / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/cambodia/gdp-per-capita-ppp>.

20. Cameroon GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/cameroon/gdp-per-capita-ppp>.
21. Chile GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/chile/gdp-per-capita-ppp>.
22. China GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/china/gdp-per-capita-ppp>.
23. Colombia GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/colombia/gdp-per-capita-ppp>.
24. Condition of Education 2024 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://nces.ed.gov/pubs2024/2024144.pdf>
25. Denmark.dk / The Danish welfare state and why it is hard to copy / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://denmark.dk/society-and-business/the-danish-welfare-state>
26. Ecuador GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/ecuador/gdp-per-capita-ppp>.
27. Egypt GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/egypt/gdp-per-capita-ppp>.
28. Enoch Randy Aikins / African Futures and Innovation / Quality education delivers growth – but Africa’s scorecard remains poor / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://issafrica.org/iss-today/quality-education-delivers-growth-but-africa-s-scorecard-remains-poor>
29. Equatorial Guinea GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/equatorial-guinea/gdp-per-capita-ppp>.
30. European Union GDP Per Capita Ppp / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/european-union/gdp-per-capita-ppp>.
31. Eurostat/ EU social benefits expenditure up 6% in 2023 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241125-2>

32. For every child UNICEF Annual Report 2023 / unicef / ст. 24 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.unicef.org/media/157491/file/UNICEF%20Annual%20report%202023%20EN.pdf>.

33. Guatemala GDP per capita PPP / Trading Economics / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/guatemala/gdp-per-capita-ppp>.

34. Human Development Index (HDI) by Country 2024 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/hdi-by-country>

35. ibuhgalter.net бухгалтерський інтернет-портал / Бізнесу з постраждалих регіонів можуть надати податкові пільги / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ibuhgalter.net/news/22479>.

36. ILOSTAT / International Labour Organization / Statistics on the population and labour force / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://ilostat.ilo.org/topics/population-and-labour-force/#>

37. Institute for Education Science / Report on the International Labor Organization / World Social Protection Report 2024–26 / ст. 69 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.ilo.org/publications/flagship-reports/world-social-protection-report-2024-26-universal-social-protection-climate>.

38. International Labour Organization / World Social Protection Report 2020–22 Regional companion report for Central and Eastern Europe and Central Asia / ст. 18 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@europe/@ro-geneva/@sro-budapest/documents/publication/wcms_831024.pdf.

39. Japan GDP per capita PPP / Trading Economics / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/japan/gdp-per-capita-ppp>

40. Jeffrey D. Sachs, Guillaume Lafortune and Grayson Fulle / SUSTAINABLE DEVELOPMENT REPORT 2024 The SDGs and the UN Summit of the Future Includes the SDG Index and Dashboards / ст. 23-30 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://dashboards.sdgindex.org/chapters>.

41. Laura Meckler / The Washington Post / Study finds black and Latino students face significant ‘funding gap’ / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.washingtonpost.com/education/study-finds-black-and->

latino-students-face-significant-funding-gap/2020/07/21/712f376a-caca-11ea-b0e3-d55bda07d66a_story.html.

42. Nigeria GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/nigeria/gdp-per-capita-ppp>.

43. OECD, European Commission / Health at a Glance: Europe 2022 STATE OF HEALTH IN THE EU CYCLE report / ст. 133 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: https://www.oecd.org/en/publications/health-at-a-glance-europe-2022_507433b0-en.html

44. Panama GDP per capita PPP // Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/panama/gdp-per-capita-ppp>.

45. PrivatBank / ПРИВАТБАНК – УЧАСНИК ПРОГРАМИ «ДОСТУПНІ КРЕДИТИ 5-7-9%» / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://privatbank.ua/business/5-7-9>.

46. Simon Kemp / Meltwater / Digital 2024 Global Overview Report / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://www.meltwater.com/en/global-digital-trends>.

47. South Africa GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/south-africa/gdp-per-capita-ppp>.

48. Statista / Gini coefficient for equalized disposable income in the European Union in 2023, by member state / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://www.statista.com/statistics/874070/gini-index-score-of-eu-countries/>

49. Statista / Gini index in Ukraine from 2014 to 2029 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.statista.com/forecasts/1165120/gini-index-forecast-in-ukraine>.

50. Statista / Income distribution inequality based on Gini coefficient in Latin America as of 2022, by country / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.statista.com/statistics/980285/income-distribution-gini-coefficient-latin-america-caribbean-country/>

51. Statista / Inequality of income distribution based on the Gini coefficient in China from 2005 to 2023 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://www.statista.com/statistics/250400/inequality-of-income-distribution-in-china-based-on-the-gini-index/>

52. Statista / Ranking of the Gini index by country 2023 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.statista.com/forecasts/1171540/gini-index-by-country>

53. Statista / Socioeconomic Indicators - United States / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.statista.com/outlook/co/socioeconomic-indicators/united-states>.

54. Suzanne Macartney and Robin Ghertner / ASPE Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation / How Many People Participate in the Social Safety Net? / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://aspe.hhs.gov/reports/people-participate-social-safety-net>

55. Trading Economics / Brazil Money Supply M2 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/brazil/money-supply-m2>

56. Trading Economics / China Money Supply M2 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/china/money-supply-m2>.

57. Trading Economics / Colombia Money Supply M2 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/colombia/money-supply-m2>

58. Trading Economics / Euro Area Money Supply M2 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/euro-area/money-supply-m2>

59. Trading Economics / Japan Money Supply M2 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/japan/money-supply-m2>

60. Trading Economics / South Africa Money Supply M2 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/south-africa/money-supply-m2>

61. Trading Economics / United States Money Supply M2 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/united-states/money-supply-m2>

62. Trading Economics / Nigeria Money Supply M2 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/nigeria/money-supply-m2>

63. Transformational Challenge Nestlé 1990-2005 / Nestlé / ст. 27 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.nestle.com/sites/default/files/asset->

library/documents/about_us/nestle-transformational-challenge-1990-2005-en.pdf.

64. Transparency International The Global Coalition Against Corruption / Corruption perception index / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://www.transparency.org/en/cpi/2023/>

65. Uganda GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/uganda/gdp-per-capita-ppp>.

66. Ukraine GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/ukraine/gdp-per-capita-ppp>

67. UNESCO Institute for Statistics / World Education Statistics 2024 / ст. 88-91, 323-32 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tcg.uis.unesco.org/wp-content/uploads/sites/4/2024/09/World-Education-Statistics-2024.pdf>

68. UNESCO, UNICEF, UNITED NATIONS, ECLAC, EDUCATION 2030/ Education in Latin America at a crossroads Regional monitoring report SDG4 - Education 2030 / p. 17 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://www.unicef.org/lac/media/37791/file/Education%20in%20Latin%20America%20and%20the%20Caribbean%20at%20a%20crossroads.pdf>

69. United States GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/united-states/gdp-per-capita-ppp>.

70. Uruguay GDP per capita PPP / Trading Economics / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://tradingeconomics.com/uruguay/gdp-per-capita-ppp>.

71. USA Facts / How much does the government spend and where does the money go? How does this affect the national debt? / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://usafacts.org/state-of-the-union/budget/>

72. WHO's response to health emergencies: annual report 2023 / World Health Organization / ст. 2, 14-16 / [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://www.who.int/publications/i/item/9789240097452>

73. Wise / Having a baby in the US? Hospital, midwife, and delivery costs / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://wise.com/gb/blog/cost-of-having-a-baby-in-united-states>

74. World Bank Group / Poverty, Prosperity, and Planet Report 2024 Pathways Out of the Polycrisis / ст. 6 / [Электронный ресурс]. - Режим

доступу: <https://www.worldbank.org/en/publication/poverty-prosperity-and-planet>.

75. World Bank Group / Tackling the Learning Crisis in Latin America and the Caribbean / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.worldbank.org/en/results/2024/03/22/tackling-the-learning-crisis-in-latin-america-and-the-caribbean>.

76. World Health Organisation / Current health expenditure (CHE) as percentage of gross domestic product (GDP) (%) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:[https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/current-health-expenditure-\(che\)-as-percentage-of-gross-domestic-product-\(gdp\)-\(-\)](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/current-health-expenditure-(che)-as-percentage-of-gross-domestic-product-(gdp)-(-))

77. World Health Organization / Out-of-pocket expenditure as percentage of current health expenditure (CHE) (%) 2021 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://apps.who.int/gho/data/view.main.GHEDOOPSCHESHA2011v>.

78. World Population Review / GDP Ranked by Country 2024 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://worldpopulationreview.com/countries/by-gdp>.

79. World Population Review / World Population by Country 2024 (Live) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://worldpopulationreview.com/>

80. Zimbabwe GDP Per Capita Ppp / Trading Economics / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://tradingeconomics.com/zimbabwe/gdp-per-capita-ppp>.

81. Анна Сидорук / Суспільне Культура / Технології, війна та освіта: колонка Анни Сидорук про те, як міняється навчання в школах / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.google.com/amp/s/suspilne.media/amp/culture/823297-tehnologii-vijna-ta-osvita-kolonka-anni-sidoruk-pro-te-ak-minaetsa-navcanna-v-skolah/>

82. Верховна Рада України Законодавство України / Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>

83. Вікторія Гуєрра, Катерина Амеліна / LB.UA дорослий огляд на світ / Західна медицина проти української. Чи справді наша система охорони здоров'я краща? / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

https://lb.ua/society/2023/04/03/550762_zahidna_meditcina_proti_ukrainskoi.html

84. Дар'я Проказа / Hromadske / Е-країна: коли українська держава опиниться в смартфоні / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://hromadske.ua/posts/e-krajina-koli-ukrayinska-derzhava-opinitsya-v-smartfoni>.

85. Денис Булавін / hromadske / У Японії одразу 4 міністри подали у відставку через корупційний скандал / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/u-yaponiyi-odrazu-4-ministri-podali-u-vidstavku-cherez-korupcijnij-skandal>.

86. Дмитро Михайлов / Суспільне новини / У Мінсоцполітики розповіли, як відбувається протезування військових, цивільних і дітей / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.google.com/amp/s/suspilne.media/amp/662012-u-minsocpolitiki-rozpovili-ak-vidbuvaetsa-protezuvanna-vijskovih-civilnih-i-ditej/>

87. Інформаційна довідка: Податкова система країн-членів ЄС / Ст 3, 10,16, 18 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00ZKX1.pdf

88. Національний Банк України / Економічні та фінансові показники України/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://bank.gov.ua/ua/statistic/sdds>. Обсяг грошей²

89. Олександра Мироненко, Марія Репко / Центр Економічної Стратегії / Аналітична записка / ПОТРЕБИ УКРАЇНИ ТА ДЖЕРЕЛА ЇХ ФІНАНСУВАННЯ: БЮДЖЕТНИЙ ОГЛЯД СЕКТОРУ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ-2023 / ст. 16 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/05/byudzhetnij-oglyad-sektoru-zagalnodержavnogo-upravlinnya-2023-1.pdf>

90. Ростислав Аверчук / hromadske.ua / Рукописи не горять: як у Латинській Америці долають політичну корупцію / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.google.com/amp/s/hromadske.ua/amp/posts/rukopisi-negoryat-yak-u-latinskij-americi-dolayut-politichnu-korupciyu>

91. Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу / Швеції удалось те, чого з різним ступенем прагне більшість держав / [Електронний

ресурс]. - Режим доступу:

<https://www.uaib.com.ua/files/articles/203/49/Sweden.pdf>

92. УНІАН / За 15 років смертність внаслідок малярії в Африці впала на 66% / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.google.com/amp/s/www.unian.ua/health/worldnews/amp-1487981-za-15-rokiv-smertnist-vnaslidok-malyariji-v-afritsi-vpala-na-66.html>.

93. Урядовий портал / Єдиний веб-портал виконавчої влади України / Соціальні видатки державного бюджету у 2024 році складуть 470 млрд грн, — Прем'єр-міністр / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.kmu.gov.ua/news/sotsialni-vydatky-derzhavnoho-biudzhetu-u-2024-rotsi-skladut-470-mlrd-hrn-premier-ministr>